

Den journalistiska vägen
- vadan och varthän?

En studie om kvinnliga och manliga
journaliststudenter i Göteborg

Ingela Wadbring

ARBETSRAPPORT NR 62
1996

INNEHÅLL

TABELLFÖRTECKNING.....	ii
FIGURFÖRTECKNING.....	iii
TABELLBILAGEFÖRTECKNING.....	iii
<i>1. Inledning</i>	1
1.1 Problemställning.....	2
<i>2. Metoddiskussion</i>	3
2.1 Formuläret och genomförande av enkätstudien.....	3
2.2 Svarsfrekvens.....	4
2.2.1 Externt bortfall.....	4
2.2.2 Internt bortfall.....	6
2.3 Skrivövningar.....	6
2.4 Journalist '94.....	7
2.5 Sammanfattning.....	7
<i>3. Vem väljer att bli journalist?</i>	8
3.1 Bakgrundsfaktorer.....	8
3.2 Tidigare journalisterfarenhet.....	11
<i>4. Att välja den journalistiska vägen</i>	13
4.1 Varför journalistyrket är attraktivt.....	13
4.2 Medium; ideal och verklighet.....	17
4.3 Arbetsområde.....	20
<i>5. Synen på journalistkåren</i>	23
5.1 Journalistideal.....	23
5.2 Bra och överskattade journalister.....	26
<i>6. Avslutning</i>	29
<i>Referenser</i>	32

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 2.1 Svarsfrekvens i förhållande till inskrivna studenter (antal och procent).....	5
Tabell 2.2 Den totala svarsfrekvensen i de sammanslagna grupperna (procent).....	5

1. Inledning

Journalistkåren i Sverige har stärkt sin ställning i samhället under andra hälften av 1900-talet. Det kan ses som både positivt och negativt. Positivt eftersom det endast är genom en professionell journalistik som det är möjligt att se journalistkåren som något mer än etablissemangets språkrör. Professionaliseringen av journalistkåren var efterfrågad för inte särskilt länge sedan. Exempelvis på 70-talet diskuterades frågan. (Furhoff, 1974). Men det kan också ses negativt att journalisterna stärker sin ställning i samhället; såtillvida att journalisterna riskerar att smälta samman med etablissemanget. Att då kritiskt granska det etablissemang man är satt att granska kan bli ett problem (Weibull, 1991a).

En viktig förutsättning för professionaliseringen av ett yrke, är att det finns en relevant utbildning där det är möjligt att få en generell och systematisk kunskap i ämnet (Furhoff, 1974). En sådan utbildning i journalistik finns sedan 1959 i Sverige (Löfgren-Nilsson, 1995).

Journalistik är ett yrke som är eftertraktat. Ansökningarna till de olika journalistutbildningarna är många; det är betydligt fler som söker än som kommer in, även om det inte alltid varit så. Dock, en del tas in och det är dessa studenter denna studie primärt ska behandla.

Andelen kvinnor inom journalistiken har ökat, framför allt sedan 1960-talet. På redaktionerna är männen fortfarande i majoritet, men idag är merparten av dem som tas in på journalistprogrammen kvinnor. Från flera håll har funderingar dykt upp om huruvida journalistiken blir annorlunda med fler kvinnor inom yrket (t. ex. Löfgren-Nilsson, 1991; Lönnroth och Boethius, 1991; Nordberg, 1991). Det är en fråga som i och för sig inte kan besvaras här, men vad som däremot kan undersökas, är om män och kvinnor på journalistutbildningen skiljer sig åt i sin uppfattning om journalistiken.

Tidigare nordiska studier har visat att vissa könsmissiga skillnader ifråga om journalistik finns; både män och kvinnor menar att det finns en skillnad mellan manlig och kvinnlig journalistik. Däremot är det ju också så, att skillnaderna inom gruppen män respektive gruppen kvinnor är stora (Zilliacus-Tikkanen, 1993). Något som heller inte få glömmas bort, är att andra faktorer än kön - exempelvis klasstillhörighet - kan vara viktiga för hur man uppfattar journalistiken och för vad man vill med journalistiken. Jag kommer emellertid i denna studie enbart att fokusera eventuella skillnader mellan kvinnor och män, och inga andra faktorer.

Att journalistutbildningen *per se* spelar en viktig roll för hur man ser på journalistiken och sin roll som journalist torde vara odiskutabelt. Det är därför också av intresse att se hur studenter som kommit olika långt i sin utbildning ser på journalistik och journalistrollen.

* * *

Denna rapport ingår i ett pedagogiskt utbildningsprojekt som har sin utgångspunkt i forskningen kring yrkesverksamma journalister, vilken visat på skillnader i kvinnors och mäns syn på sitt yrke. Syftet är bland annat att pröva olika vägar att belysa kvinnliga perspektiv på journalistiken under utbildningen. Projektet består av fyra delar, och denna rapport är den sista delen:

- ◆ I den första delen ingick en litteraturgenomgång av kurslitteraturen på Journalistprogrammet (JP)* utifrån ett genusperspektiv (Melin, 1992) samt en intervjustudie med samtliga anställda lärare på Journalistprogrammet om deras syn på jämställdhet (Wadbring, 1995).
- ◆ Projektets andra del innebar utvecklandet av ett antal kursmoment i den ordinarie undervisningen där manliga och kvinnliga perspektiv skulle belysas.
- ◆ Den tredje delen handlade om att utveckla en delkurs där kvinnors syn på yrket diskuterades och där kvinnliga förebilder fick sin plats.
- ◆ Den fjärde delen slutligen, var att göra en kontinuerlig utvärdering av hur yrkesrollen förmedlades i utbildningen som helhet. Denna har gjorts i form av en enkät som delats ut till studenter under åren 1991 till 1994, som handlat om yrkesroll, förebilder, nyhetsförmedling etc. Denna rapport bygger på dessa enkäter, och i viss mån material som tillhandahållits av journalistutbildningens lärare.

1.1 Problemställning

Journalistutbildningen är en viktig faktor för att kunna förstå journalistiken. Vad gäller synen på yrkesrollen som journalist, har tidigare studier visat att socialiseringen in i den journalistiska yrkesrollen sker redan innan man blir journalist. Det är under utbildningen man lär sig hur en journalist bör vara (jfr Melin, 1991). Men det skulle också kunna vara så att man redan innan man kommer till journalistutbildningen har klara föreställningar om hur det är att vara journalist (jfr Melin, 1995b). Kanske utbildningen bara förstärker dessa föreställningar, men inte skapar dem?

Det övergripande syftet med hela det pedagogiska utvecklingsprojektet är att belysa kvinnliga perspektiv på journalistiken under utbildningen. Tidigare studier har visat att vissa skillnader finns mellan kvinnliga och manliga journalister och det finns de som i intervjuer hävdar att insocialiseringen i yrket innefattar att man lär sig ett manligt sätt att tänka (Zilliacus-Tikkanen, 1993). Tanken att det kan finnas fundamentala skillnader mellan kvinnor och män är utgångspunkt också i denna studie. De specifika frågeställningar jag ska söka besvara i denna rapport är följande:

- ◆ Varför söker ungdomar sig till journalistiken? Vilka är de? Var kommer de ifrån? är frågor som ska besvaras.
- ◆ Vad vill studenterna med journalistiken? Hur ser man som student på journalistiken och journalister?
- ◆ Är så att gruppen journaliststudenter är mer heterogena i början av utbildningen för att under utbildningens gång bli en mer homogen grupp?
- ◆ Slutligen är det i flera avseenden av intresse att jämföra journaliststuderande med yrkesverksamma journalister, och då särskilt med de verksamma journalister som har en journalistutbildning.

*Tidigare Journalisthögskolan (JH).

2. Metoddiskussion

År 1989 genomfördes vid Göteborgs universitet en större frågeundersökning, *Journalist '89*, bland yrkesverksamma journalister. Det frågeformulär som senare distribuerades till studenterna var inte lika omfattande som *Journalist '89*, men de frågor som fanns i studentenkäten var i många fall direkt jämförbara med de som ställdes i *Journalist '89*. Senare har ytterligare undersökningar av journalistkåren gjorts; 1994 och 1995. I denna rapport kommer främst resultaten från 1994 års undersökning att användas som jämförelsepunkt i förhållande till studentenkäterna.

Under åren 1991 till 1994 har enkäter distribuerats till journaliststuderande i Göteborg samt vissa av åren också i Stockholm och Sundsvall. Denna studie kommer emellertid endast att behandla de journaliststuderande i Göteborg.

Vissa hopslagningar har gjorts eftersom jag bedömde det som meningslöst att undersöka varje enskild grupp för sig. Istället har jag valt att utifrån de 16 grupperna i Göteborg som besvarat enkäten skapa färre, men mer stabila grupper. Tre av de 16 grupperna som besvarat enkäten ingår inte i studien (se nedan och kapitel 2.2.1).

- ◆ De studenter som läste 40-poängsprogrammet, och alltså har en akademisk examen med sig i bagaget, representeras i denna studie endast av de som läst första terminen på sin utbildning. De som läste 40-poängsprogrammets första termin 1993 läste sin andra termin där 1994, och enkäten gick ut vid båda tillfällena. Det innebär att en sammanslagning av första- och andraterminarna skulle ge en viss dubbelrepresentation. Svarsfrekvensen för andraterminarna är i och för sig 100 procent, men de studerande är inte fler än 18, totalt sett. Jag har därför valt att inte ta med denna grupp. Dessa studenter, således representerade av försterminarna, kallas fortsättningsvis *akademikerna* eller *akademikerettorna*.
- ◆ De studenter som läste 120- eller 100-poängsprogrammet¹ har jag inte skiljt åt. Skillnaderna bör inte vara så stora att det motiverar att man ska undersöka respektive grupper för sig. Här har jag valt att skilja ut ettorna, med andra ord försterminarna, så att dessa bildar en egen grupp. De som läser andra och tredje terminen är sammanslagna till ytterligare en grupp medan femteterminarna är den sista gruppen. De som läste sista terminen (sjätte terminen) fick 1994 besvara enkäten, men dessa finns inte med i analysen av samma skäl som ovan; de läste näst sista terminen 1993 och skulle således bli dubbelrepresenterade om de togs med. Studenterna i denna grupp kallas fortsättningsvis *120-poängsstudenterna*, och då ingår även 100-poängsstudenterna i denna grupp.

2.1 Formuläret och genomförande av enkätstudien

Formulären ser lite olika ut för de olika åren. Gemensamt för åren är ändå att frågorna handlat om arbete och yrkesroll, utbildning och etik, verklighet och ideal inom journalistiken. De allra

¹ År 1994 ändrades programmets utformning. Det krävdes som förkunskaper att studenterna tidigare läst minst 40 poäng på universitetet. Samtidigt kortades programmet från 120 till 100 poäng. Tanken bakom denna förändring var att journalistprogrammet (tidigare "linje") skulle koncentrera sig på ämnet *journalistik*. Övriga kunskaper skulle studenterna således skaffa sig på egen hand. Nedskärningen av en termin har inneburit att exempelvis ämnena statsvetenskap och ekonomi bantats kraftigt.

flesta frågorna hade fasta svarsalternativ, men några öppna frågor fanns också. Många frågor finns med samtliga år, medan andra finns med ett eller två år.

De olika undersökningarna har genomförts vid lite olika tidpunkter. För Göteborgs del gäller följande:

- ◆ Journalistelever '91: september, 1991
- ◆ Journalistelever '92: september, 1992
- ◆ Journalistelever '93: februari, 1993
- ◆ Journalistelever '94: november-december, 1994

Tanken från början var att enkäten skulle distribueras varje höst till de som läste första, tredje och femte terminen på journalistutbildningen. Ett sådant förfarande skulle ge möjlighet att se hur samma studenter förändrade sin syn på exempelvis etiska frågor och journalistrollen under den tid de studerade. Av olika, mer eller mindre dunkla, anledningar blev dock fallet inte detta. Istället har enkäterna distribuerats förhållandevis slumpmässigt, så att det finns ingen möjlighet att följa samma studenter över olika terminer. En kohortanalys är således inte möjlig att göra.

Frågan är naturligtvis vad man då kan uttala sig om. De eventuella förändringar som kan finnas mellan exempelvis dem som är nybörjare respektive läser femte terminen - går de förändringarna att hänföra till utbildningen, eller var grupperna olika från början? Med säkerhet är detta naturligtvis omöjligt att veta. Resultaten måste därför tolkas med försiktighet. Ett grundantagande är emellertid att eventuella förändringar åtminstone i viss mån beror på utbildningen.

2.2 Svarsfrekvens

Svarsfrekvensen varierar för olika terminer, studieorter och år mellan 39 procent och 100 procent. Om man lägger samman samtliga undersökningar för att få ett snitt på svarsfrekvensen, blir denna för Göteborgs del 75 procent. Det interna bortfallet kan sägas vara "normalstort", men det externa är i några fall nödvändigt att fundera över. Totalt sett är det 311 enkäter som ingår i analysen.

2.2.1 Externt bortfall

Svarsfrekvensen skiljer sig åt en hel del mellan de olika studentgrupperna. Anledningen till att denna i vissa fall är låg, är att vissa grupper blivit lämnade med enkäten i samband med undervisning och uppmanade att sedan lämna den i en lärares fack. De flesta grupperna har dock fyllt i enkäten under det att någon lärare var kvar i salen och samlade in dem efteråt. Här är svarsfrekvensen bra; i en grupp till och med 100 procent.

Det är omöjligt att göra en bortfallsanalys i varje klass eftersom ingen kontroll skett om hurvida den enskilda studenten lämnat in ett ifyllt eller tomt formulär. Istället har jag gjort en jämförelse mellan samtliga klasser på tre bakgrundsvariabler för att se om fördelningen verkar rimlig även bland de grupper där bortfallet är stort (se tabellbilaga, tabell B1-B3). I stort sett bedömer jag bortfallet som fallande inom rimliga gränser, varför jag inte låtit någon grupp helt utgå ur undersökningen av just detta skäl. Av andra skäl har dock tre grupper plockats bort.

Fjärdeterminarna ingår inte, eftersom de denna termin var ute på praktik. Denna grupp, samt sjätteterminarna som också fått utgå ur undersökningen (se ovan) har dessutom låg svarsfrekvens. Andraterminarna på det korta programmet hade dock 100 procents svarsfrekvens, men är som redan nämnts ovan, inte med av andra skäl: En översikt över hur svarsfrekvensen ser ut i de olika kurserna finns i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Svarsfrekvens i förhållande till inskrivna studenter (antal och procent)

År	Linje	Termin	Antal inskrivna studenter	Antal inlämnade enkäter	Svarsandel, procent
1991	120 poäng	termin 1	33	28	85
1991	120 poäng	termin 2	32	29	91
1991	120 poäng	termin 3	29	24	83
1991	120 poäng	termin 4	33	15	45
1991	120 poäng	termin 5	22	21	95
1991	40 poäng	termin 1	30	28	93
1992	120 poäng	termin 1	35	33	94
1992	120 poäng	termin 5	20	17	85
1993	120 poäng	termin 3	35	19	54
1993	120 poäng	termin 5	29	14	48
1993	40 poäng	termin 1	20	16	80
1994	100 poäng	termin 1	43	38	88
1994	120 poäng	termin 2	38	15	39
1994	120 poäng	termin 6	21	10	48
1994	40 poäng	termin 1	38	31	82
1994	40 poäng	termin 2	18	18	100

Genomsnittligt sett är svarsfrekvensen 75 procent för Göteborgs del, men som synes har vissa grupper en betydligt lägre svarsfrekvens. Under 1991 var det en grupp där svarsfrekvensen är låg; fjärdeterminarna har bara en svarsandel på 45 procent. Denna grupp ingår inte i undersökningen, eftersom studenterna just fjärde terminen är ute på praktik hela terminen. Istället har jag valt att fokusera studenterna *före* och *efter* praktikperioden. Ett inte orimligt antagande är att denna praktiktermin kan göra att inställningen till journalistiken förändras en del.

Under 1992 är svarsfrekvensen bra för båda grupperna, medan 1993 är mer problematisk. Det är endast akademikerna som läser på första terminen som har en bra svarsfrekvens. Svarsfrekvensen är också dålig bland två grupper 1994. Sjätteterminarna ingår emellertid inte i analysen (se ovan). För att få en rimlig överblick över vad detta betyder för de sammanslagningar som gjorts och för resultaten, se tabell 2.2.

Tabell 2.2 Den totala svarsfrekvensen i de sammanslagna grupperna (procent)

Grupp	Svarsandel
Ettor	89
Tvåor och treor	64
Femmor	73
Ettor, akademiker	84

Som synes i tabell 2.2 är svarsfrekvensen i de sammanslagna grupperna helt acceptabel. En jämförelse med exempelvis den årliga SOM-undersökningen vid Göteborgs universitet ger vid handen att ungefär 70 procents svarsfrekvens är vanligt för enkäter som distribueras genom post (Rönström, 1995). Generellt sett borde svarsfrekvensen vara betydligt högre här, eftersom enkäterna delades ut i samband med undervisning. Så är också fallet för samtliga grupper utom tvåor och treor. 64 procents svarsfrekvens får emellertid ses som acceptabelt, särskilt sett i ljuset av den bortfallsanalys som gjorts (se tabellbilagan, tabell B1-B3). Om det hade funnits möjlighet att göra en "riktig" bortfallsanalys, så som brukligt är när man har ett obundet slumpmässigt urval, är det troligt att en del av bortfallet här skulle kunna förklaras genom sjukdom etc, vilket i förlängningen skulle kunna ses som ett naturligt bortfall och därmed höja svarsfrekvensen.

2.2.2 Internt bortfall

Det interna bortfallet är generellt sett mycket lågt på frågorna med slutna svarsalternativ. Det är få öppna frågor, och av de öppna frågorna är det endast två frågor för 1993 och 1994 som kodats och använts i undersökningen. Där är internbortfallet å andra sidan relativt stort. För frågor med fasta svarsalternativ varierar internbortfallet enligt följande:

- ◆ Journalistelev '91: 0 - 4,3 (n=254)
- ◆ Journalistelev '92: 0 - 5,1 (n=158)
- ◆ Journalistelev '93: 0 - 8,2 (n=49)
- ◆ Journalistelev '94: 0 - 8,9 (n=112)

Det "högsta" bortfallet förekommer samtliga år endast i en eller två enstaka frågor. Merparten av frågorna har ett bortfall på mellan 0 och 3 procent. En jämförelse med exempelvis SOM-undersökningen 1994 indikerar att detta är en normal nivå. SOM-undersökningen har ett generellt internt bortfall på runt 3 procent. Vissa frågor brukar i SOM-undersökningen ha ett bortfall på runt 10 procent. Det handlar då vanligen om frågor som av olika anledningar är svåra att besvara eller upplevs som alltför personliga (Rönström, 1995).

2.3 Skrivövningar

Av en lärare på Journalistprogrammet har jag fått tillgång till ett material som är tänkt att i någon mån komplettera de statistiska bearbetningar som annars ligger till grund för studien. Materialet är en skrivuppgift som studenter gjort i början av sin första termin på JP, på temat *Därför vill jag bli journalist*. De skrivövningar jag har tillgång till kommer från vårterminen 1992 till och med vårterminen 1994. Fem förstaterminares skrivövningar, totalt sett.

Dessa skrivövningar är egentligen värda en betydligt större och mer noggrann bearbetning än vad jag haft möjlighet att göra. De är inte *analyserade* i egentlig mening, utan används som komplement och *illustrationer* till det övriga, statistiska materialet.

Trots att temat för denna skrivövning var *Därför vill jag bli journalist*, finns också många andra aspekter upptagna. Studenterna har också skrivit om hur det kom sig att de hamnade på JP, vad de vill med journalistiken, vilka drömmar de har, vart de vill komma, förebilder som

påverkat etc. Det är således en guldgruva att ösa ur. De citat som förekommer i texten och där det saknas hänvisning kommer från denna skrivövning.

2.4 Journalist '94

Som jämförelsematerial till studentenkäterna har jag använt mig av undersökningen Journalist '94. Det är en undersökning som gått ut till ett slumpmässigt urval om 1700 personer som är medlemmar i Svenska Journalistförbundet (SJF). Studerandemedlemmar och pensionärer är uteslutna ur urvalsramen. Undersökningens svarsfrekvens är 67 procent och inga direkta skevheter finns i bortfallet (Löfgren-Nilsson, 1994).

För jämförelsens skull har jag i större delen av analysen delat upp de verksamma journalister-
na i två grupper; de med respektive utan journalistutbildning. Med journalistutbildning menas då Journalisthögskola, inte andra typer av journalistutbildning (t.ex. folkhögskolor eller Poppius). I vissa fall har det emellertid varit mer relevant att göra en uppdelning mellan fast anställda journalister respektive frilansare.

2.5 Sammanfattande bedömning av materialet

Att en kohortanalys inte är möjlig att göra är beklagligt, men det är ändå möjligt att se hur journaliststudenterna eventuellt förändrar sig ju längre de studerat vid journalistprogrammet. Eventuella skillnader mellan olika grupper torde kunna hänföras till utbildningen som sådan, eftersom det i samtliga redovisade, sammanslagna grupper nedan ingår flera mindre grupper. Någon enskild grupp bör således inte kunna utmärka sig genom att på något sätt vara "icke-representativ". Om någon av de sammanslagna grupperna består av en enda mindre grupp, hade det på ett annat sätt varit möjligt att just denna vore speciell och utmärkande.

Den bortfallsanalys som varit möjlig att göra, tyder på att de som svarat inte utmärker sig på något speciellt sätt, utan är förhållandevis representativa. Svarsfrekvensen i de sammanslagna grupperna bedömer jag som acceptabel. Det interna bortfallet ligger på en för denna typen av undersökningar normal nivå.

Alternativen i *Journalist '94* och studentenkäterna är inte alltid helt jämförbara, men finns ändå med i tabellredovisningen. De fall som inte är jämförbara finns också kommenterade i texten.

De delar av skrivövningar på temat *Därför vill jag bli journalist*, som illustrerar de statistiska bearbetningarna, är utvalda just för att de är belysande - inte representativa. Citaten måste därför betraktas som just belysande exempel och ingenting annat.

3. Vem väljer att bli journalist?

Journalistiken är, som redan nämnts, ett mycket attraktivt yrke. Det är många som söker till journalistutbildningarna varje år, men endast ett fåtal som kommer in. År 1959 etablerades Journalistinstitutet i Stockholm. Det finansierades av olika medieorganisationer. Tre år senare etablerades ett liknande institut också i Göteborg och båda nationaliserades. Journalisthögskolan startade 1967 och den var till att börja med 2-årig. År 1977 integrerades denna i universitetssystemet och år 1989 blev den 3-årig (Löfgren-Nilsson, 1995). Journalisthögskolan upphörde i Göteborg 1990, och heter sedan dess Journalistprogrammet och ingår som en del av Institutionen för journalistik och masskommunikation. Sedan 1994 är programmet på 100 poäng istället för 120, och studenterna måste ha läst minst 40 poäng på universitetet för att komma in. En ettårig utbildning för dem som redan har en akademisk examen finns också sedan några år tillbaka. Vilka är det då som söker - och kommer in? Varifrån kommer de?

3.1 Bakgrundsfaktorer

Journalistiken är på god väg att bli jämställd i bemärkelsen att ungefär lika många kvinnor som män arbetar som journalister. Ökningen av andelen kvinnor startade på 1960-talet, då proportionen kvinnor nästan fördubblades. Flera förklaringar finns till detta. Monica Löfgren-Nilsson (1995) urskiljer följande:

- ◆ Etablerandet av journalistutbildningar 1959
- ◆ Mediesektorns expansion mellan 1960 och 1970
- ◆ Debatten om könsdiskriminering tog fart vilket resulterade i en större medvetenhet om existerande könsojämlikhet

Könsfördelningen i journalistkåren har förändrats snabbt. År 1989 var fördelningen 35 procent kvinnor och 65 procent män. Andelen kvinnor har ökat kraftigt, i jämförelse med studier från slutet av 1960-talet, men de kvinnliga journalisterna har främst ökat inom populär- och kvällspress. Endast ett fåtal har chefspositioner (Weibull, 1991b). Bland de äldre journalisterna är kvinnor emellertid fortfarande en klar minoritet. Bland yngre journalister är könsfördelningen mer jämn (Weibull, 1991c).

År 1994 är fördelningen mellan män och kvinnor än mer jämn än vad den var 1989; det är nästan lika många kvinnor som män som arbetar som journalister, och en så stor ökning mellan åren som visas här är inte rimlig. Urvalsprincipen är densamma vid båda undersökningarna, men år 1989 är bortfallet bland kvinnor relativt stort (Weibull, 1991e). År 1994 är bortfallet för män och kvinnor ungefär lika stort (Löfgren-Nilsson, 1994). I viss mån torde därför de skillnader som finns mellan 1989 och 1994 års undersökningar kunna hänföras till det bortfall som finns. Så som det ser ut i 1994 års journalistundersökning är skillnaden gentemot studenterna inte särskilt stor, och bland verksamma journalister *med* journalistutbildning är kvinnorna procentuellt sett även något fler än bland studenterna (tabell 3.1).

Fördelningen bland journaliststudenterna som helhet är likväl som för verksamma journalister med journalistutbildning relativt jämn, men bland studenterna finns något fler kvinnor än män. Bland verksamma journalister utan journalistutbildning är mönstret det motsatta; männen är procentuellt sett fler än kvinnorna.

På JP i Göteborg använder man sig vid antagningen till journalistutbildningen av kvotering, så att fördelningen mellan könen ska ligga inom ramen för 40-60-fördelning. Det gör det också, i de flesta grupper (se tabell B4 i tabellbilagan). Kvotering har emellertid inte använts de sista åren, eftersom könsfördelning bland de sökande ändå varit 40-60.

Tabell 3.1 Journaliststudenternas könsfördelning i jämförelse med verksamma journalister (procent)

	Journalistkåren utan journalistutbildning	Journalistkåren med journalistutbildning	Samtliga journaliststudenter
Kvinnor	43	58	55
Män	57	42	45
Summa procent	100	100	100
Antal svarande	705	297	311

Anmärkning: Data om journalistkåren kommer från undersökningen *Journalist '94*.

I journalistundersökningen från 1989 fanns relativt få unga journalister. Åldersmässigt är det 40-talisterna som dominerar (Weibull, 1991c). Medelåldern för de verksamma i journalistkåren som helhet är för kvinnor 55 år och för män 51 år (*Journalist '94*). Att studenterna är yngre än de yrkesverksamma är en självklarhet. Mer anmärkningsvärt är i så fall att det är så få bland studenterna, totalt sett, som är yngre än 22 år. Det innebär att endast ett fåtal kommer direkt från gymnasiet (tabell 3.2).

Tabell 3.2 Journaliststudenternas åldersfördelning (procent)

	Alla journaliststudenter		120 p-studenter		40 p-studenter	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
22 år eller yngre	31	22	42	26	-	3
23-26 år	38	28	34	27	47	31
27 år eller äldre	31	50	24	47	53	66
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	172	139	127	110	45	29

Bland de studenter som läser den långa utbildningen, 120/100 poäng, är kvinnorna betydligt yngre än männen. Nästan hälften av männen är över 27 år, medan endast var fjärde kvinna uppnått denna ålder. Är det så att männen arbetar några år innan de bestämmer sig för vad de "ska bli", medan kvinnorna bestämmer sig tidigare?

Tydligt är att de studenter som läser den korta journalistutbildningen, 40 poäng, är betydligt äldre än de som läser 120/100-poängsvarianten. Det är logiskt så tillvida att för att läsa 40-poängsutbildningen måste man ha en fil. kand.-examen i bagaget. En sådan tar åtminstone tre år att skaffa sig - men ofta betydligt längre tid. Ändå är det uppenbart att akademikerna är betydligt äldre än övriga studenter. Mer än hälften av studenterna är över 27 år. Också här är det en större andel män än kvinnor som tillhör den äldsta åldersgruppen.

Köns- och åldersmässigt är det ändå inte mycket att säga om vad gäller journaliststudenterna. Som i de flesta universitetsutbildningar är de flesta unga. På JP är könsfördelningen dessutom förhållandevis jämn. Den sociala bakgrund studenterna har är mer anmärkningsvärd.

Före journalisthögskolornas tid rekryterades journalister enligt ett helt annat mönster än vad som är fallet idag. Till den socialdemokratiska pressen kom man via folkhögskola alternativt fackligt eller politiskt engagemang. Till den borgerliga pressen kom man genom förbindelser och journalisterna på storstadstidningarna "utgjordes av akademiker som på 1930-talet fick nöja sig med journalistiken i brist på bättre jobb" (Furhoff, 1991:47). Idag har journalistiken istället blivit ett arbete med hög status.

Utifrån levnadsberättelser och statistik har Donald Broady och Mikael Palme (1992) sökt ringa in högskolefältets sociala struktur. De fann en motsättning mellan prestigeutbildningar (civilingenjör, Handels, juridik, arkitektur, konstakademin samt journalistik) och mindre prestigefyllda utbildningar (socionom, förvaltning, vissa lärarutbildningar samt beteendevetenskapliga linjer). Prestigeutbildningarna dominerades av studerande från de högre sociala grupperna. Motsatsen gäller för de utbildningar som inte har så hög prestige. Kvinnorna blir generellt sett fler ju längre mot de sistnämnda utbildningarna man kommer i fältet. Detta gäller emellertid inte JP där kvinnorna dominerar.

Det finns en kraftig övervikt bland studenterna vad gäller dem som kommer från högre tjänstemanna- eller akademikerfamilj. Riktigt så ser det inte ut i journalistkåren vare sig man har en journalistutbildning eller inte. I journalistkåren som helhet finns det förmodligen en inte obetydlig andel som "gått den långa vägen", det vill säga inte har någon högre utbildning eller annan journalistutbildning, utan kommit in i yrket på annat sätt. Bland de verksamma journalisterna finns en större andel journalister från arbetar- och jordbrukarfamiljer, än bland journaliststudenterna (tabell 3.3).

Tabell 3.3 Journaliststudenternas familjebakgrund i jämförelse med verksamma journalister (procent)

	Journalistkåren utan journalistutbildning		Journalistkåren med journalistutbildning		Samtliga journaliststudenter	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Arbetarfamilj	22	34	23	26	16	22
Jordbrukarfamilj	6	5	5	3	1	1
Tjänstemannafamilj	34	34	38	42	37	29
Högre tjänstemannafam./-akademiker	27	16	27	23	39	38
Egen företagare	11	11	7	6	7	10
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	403	399	171	126	164	136

Anmärkning 1: Uppgifterna om familjebakgrund avser en subjektiv bedömning. De som uppgivit mer än ett alternativ har kodats på det "högst" uppgivna alternativet.

Anmärkning 2: Data om journalistkåren kommer från undersökningen *Journalist '94*.

Vid en sammanslagning av familjetyperna tjänstemanna-, högre tjänstemanna- och akademikerfamilj, så är det en majoritet - i samtliga grupper - som kommer från någon av dessa familjetyper. Allra högst siffra, 76 procent, ses bland kvinnliga journaliststudenter.

Intervjuerna som Broady och Palme (1992) gjort, tyder på att vägen till exempelvis journalistutbildningen är lång och krokig för dem som kommer från lägre sociala skikt:

...ofta har det varit möjligt att över huvud taget hitta fram till den bara om man först passerar bestämda institutioner, i synnerhet folkhögskolorna, men också studieförbund, kyrkliga organisationer och liknande. (Broady och Palme, 1992:10)

Generellt sett är det fler män än kvinnor från arbetarfamiljer, både i journalistkåren och bland studenterna. Däremot finns det knappast ingen skillnad mellan andelen män och andelen kvinnor från arbetarklassen bland verksamma journalister med journalistutbildning. Bland verksamma journalister med journalistutbildning finns inte så stora familjemässiga skillnader. En förklaring torde vara att journalistutbildningen blivit mer prestigefylld under årens lopp, vilket innebär en större rekrytering från de högsta sociala grupperna idag i jämförelse med tidigare.

En jämförelse med journalistundersökningen från 1989 visar att ungefär hälften av journalisterna att de var uppvuxna i tjänstemanna- eller akademikerfamiljer. Särskilt gällde det kvinnliga journalister; det var alls inte lika markant för männen (Weibull, 1991c).

Vad som framför allt är tydligt bland journaliststudenterna i förhållande till journalistkåren som helhet, är att fler arbetande journalister kommer ur arbetarklassen, medan överrepresentationen bland studenterna står att finna bland högre tjänstemän/akademiker. En student skriver:

Senare när den eviga frågan ("Vad ska du bli när du blir stor?", min anm.) förändrades till "Vad ska du läsa på universitetet?" var journalisthögskolan ett säkert kort - där var det ju ändå omöjligt att komma in.

Vad som är slående med detta citat, är frågan "Vad ska du läsa på universitetet?". Inte "Ska du läsa på universitetet?" Det tyder på att detta med att läsa på universitetet är en självklarhet, vilket det ju bara är för vissa grupper i samhället (jfr Broady och Palme, 1992; Palme, 1990).

3.2 Tidigare journalisterfarenhet

Ett fåtal bland journaliststudenterna har någon längre erfarenhet av yrket som sådant. Särskilt är det akademikerna, som går den korta utbildningen, som inte har någon särskilt erfarenhet av sitt kommande yrke (tabell 3.4). Det är således något annat än att ha testat yrket som gjort att de som redan har en utbildning ändå söker sig till ytterligare ett års utbildning.

Ungefär 25-30 procent har upp till ett års erfarenhet; kvinnor i något högre utsträckning än män. De som läser den långa utbildningen har i något högre grad erfarenhet av yrket, och då särskilt kvinnorna. Men den stora merparten bland studenterna har ingen som helst erfarenhet av journalistyrket innan de söker till JP. Å andra sidan kan man misstänka att åtminstone någon slags pryop/praop eller liknande har föregått yrkesvalet. En student skriver:

Under gymnasietiden i Frankrike gick jag en linje med inriktning på film och video, vilket ledde till att jag tog mina första stapplande steg som filmkritiker på ortens lokaltidning. (...) Före gymnasiet pryade jag några veckor på den franska utlandsradion i Stockholm. Trots att jag följde arbetet mer som observatör än

medverkande, var det bland det roligaste jag gjort i mitt liv. Jag fick uppleva hur en intervju blev inbokad, inspelad, redigerad och slutligen sänd och till på köpet fick jag sitta i inspelningsstudio och välja skivor till programmet, vad mer kunde jag begära? Det är främst på grund av dessa små erfarenheter av media världen som jag sökte in på journalistlinjen.

Tabell 3.4 Journaliststudenternas tidigare journalisterfarenhet (procent)

	Samtliga					
	journaliststudenter		120 p-studenter		40 p-studenter	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Ingen tidigare erfarenhet	65	73	61	71	79	80
Mindre än 3 månaders erfarenhet	14	10	14	9	11	10
Mellan 3 månader och 1 års erfarenhet	15	15	19	17	5	10
Mer än 1 års erfarenhet	6	2	6	3	5	-
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	170	138	126	109	44	29

Vissa inblickar är det säkert många som har, även om man inte kan säga att det är direkt journalistisk erfarenhet. Skoltidningar är ett exempel hämtat från de skriftliga berättelserna som återkommer, liksom egenhändigt ihopknåpade tidningar i barndomen som påtvingades släkt och vänner. Som vi kommer att se nedan, visar sig emellertid denna brist på erfarenhet i synen på yrket. För vissa är det verkligen ett *drömyrke*, som kanske inte *alltid* är förankrat i den tuffa verkligheten. Å andra sidan är drömmen inte verklighetsfrånvärd heller; en viss realism finns.

4. Att välja den journalistiska vägen

Att välja den journalistiska vägen är för en del det enda självklara valet. För andra är det ett val som sprungit fram ur stor vanda. Planerna är ibland högflygande - men verklighetsförankring saknas för den skull inte. En av studenterna skriver:

Med andra ord: jag är en entusiast med enorm potential att bli desillusionerad, men faktum är att jag har svårt att tänka mig ett annat yrke.

Till att börja med ska vi här titta på *varför* man överhuvudtaget vill arbeta som journalist, för att så gå över och undersöka *var* och med *vad* man vill arbeta. Vad är det egentligen som gör yrket så attraktivt?

4.1 Varför journalistyrket är attraktivt

Ett vanligt argument för att bli journalist bland verksamma journalister var tidigare att man tyckte om att skriva (Weibull, 1991d). Att ställa en sådan fråga till människor som kanske har arbetat i yrket i 20 år, kan emellertid vara en smula vanskligt. Under årens lopp har man glömt, eller omformulerat, vad det faktiskt var som gjorde att man en gång i tiden blev journalist. De som går på journalistutbildningen däremot, har större möjlighet att faktiskt minnas varför de sökte sig just till journalistiken. Som i de flesta enkäter, finns här dock bara fasta svarsalternativ att ta ställning till.

Sett till de fasta svarsalternativ i enkäten, är det så att nästan alla påståenden får högre värden bland journaliststudenterna än bland verksamma journalister (tabell 4.1). Studenterna "vill mer" än journalisterna. Det enda alternativ som får ett högre balansmått bland journalisterna, är att *arbeta med nyheter*. Här är det troligen verkligheten som slår igenom; när man befinner sig ute i verkligheten, försvinner en del av mer idealistiska motiv. Dessutom är föreställningen om varför journalistyrket är attraktivt förmodligen omformulerat under årens lopp. Men att arbeta med nyheter är det man gör varje dag, och därför är det inte orimligt att se det som den attraktiva delen av yrket. Att detta inte attraherar studenterna på samma sätt är således logiskt.

De flesta påståendena i tabell 4.1 har ett positivt värde. Det innebär att de som instämmer är fler än de som inte instämmer. Men det finns tre påståenden som har ett minusvärde (dock är det endast ett av dessa alternativ som funnits med i enkäten till verksamma journalister):

- ◆ jag vill ha ett yrke där man inte behöver ha många års teoretisk utbildning
- ◆ jag känner personer som är journalister
- ◆ det är ett yrke där jag tror mig ha god möjlighet att avancera

Att det förstnämnda påståendet har minusvärde är logiskt, med tanke på vilken social grupp merparten av journaliststudenterna tillhör. De är studievana, har bra betyg och troligen uppmuntran hemifrån att studera vidare. Många har också studerat annat innan de kommer till JP.

Att göra karriär samt att vara influerad av journalister i sin närhet är heller inget som särskilt många instämmer i. Om drömmen varit att göra karriär, hade den valda yrkesbanan med största sannolikhet varit annorlunda. Att eventuellt ha journalister i sin bekantskapskrets påverkar kanske mer omedvetet än medvetet. Det underlättar ju trots allt att ha en aning om vad

yrket innebär de negativa siffrorna är i princip i det sistnämnda fallet lägre för journaliststudenterna än för verksamma journalister, vilket innebär att studenterna tar större avstånd från påståendet än de verksamma journalisterna.

Tabell 4.1 Varför journalistiken attraherar journaliststudenterna i jämförelse med verksamma journalister (balansmått)

	Journalistkåren utan journalistutbildning		Journalistkåren med journalistutbildning		Samtliga journaliststudenter	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Journalistyrket attraherar mig därför att...						
...jag vill ha ett spännande yrke	+46	+54	+78	+48	+74	+76
...jag har alltid varit intresserad av att uttrycka mig	+86	+74	+94	+74	+94	+74
...jag vill ha ett yrke som inte bara innebär arbete "mellan nio och fem"	+38	+32	+40	+44	+50	+50
...jag vill ha ett fritt yrke	+78	+76	+76	+78	+90	+86
...jag vill ha ett yrke där jag kan belysa missförhållanden i samhället	+40	+24	+68	+52	+72	+54
...jag är intresserad av att arbeta med nyheter	+38	+54	+26	+42	+32	+48
...jag vill få möjlighet att påverka andra människor	+38	+22	+36	+28	+64	+48
...jag vill ha ett yrke där man inte behöver ha många års teoretisk utbildning*	-	-	-	-	-86	-76
...jag känner personer som är journalister	-46	-40	-66	-56	-62	-66
...jag är intresserad av politik och samhällsfrågor**	-	-	-	-	+58	+74
...det är ett yrke som jag tror mig ha särskild talang för**	-	-	-	-	+72	+52
...det är ett yrke där jag tror mig ha goda möjligheter att avancera**	-	-	-	-	-20	-14
Antal svarande	304	401	171	126	169	139

* Alternativet fanns endast åren 1991 och 1992 i enkäten till journaliststudenterna. Alternativet fanns inte i enkäten till verksamma journalister.

** Alternativet fanns endast åren 1993 och 1994 i enkäten till journaliststudenterna. Alternativet fanns inte i enkäten till verksamma journalister.

Anmärkning 1: Balansmättet visar andelen som anger att delpåståendet stämmer helt eller delvis minus dem som anger att det knappast stämmer eller inte stämmer alls. Ju högre positivt värde, desto fler anger att det stämmer, dvs vid värde +100 tycker alla att det stämmer helt eller delvis, vid -100 anger alla att det inte eller knappast stämmer. Vid 0 anger lika många att det stämmer som att det inte stämmer.

Anmärkning 2: Angivet n-värde i tabellen är ungefärligt, eftersom det skiljer sig något mellan de olika delfrågorna; n-värdet är också betydligt lägre för de delfrågor som inte funnits med samtliga år.

Anmärkning 3: Data om journalistkåren kommer från undersökningen *Journalist '94*.

Det påstående störst andel kvinnor fastnat för är att de är intresserade av att *uttrycka sig*, medan den högsta siffran för män noteras i att de vill ha ett *fritt yrke*. Det gäller både verksamma journalister och studenter. Ifråga om viljan att *uttrycka sig* finns bara smärre skillnader mellan de olika grupperna, men däremot mellan kvinnor och män inom respektive grupp; kvinnor anger detta i högre grad än män.

Generellt sett är det möjligt att säga att skillnaderna mellan kvinnor och män är minst ifråga om att vilja ha ett *fritt yrke* och att slippa arbeta "*nio till fem*". Totalt sett anger kvinnor oftare än män argumenten att *uttrycka sig*, *belysa missförhållanden* och att *påverka andra människor*. Män anger oftare än kvinnor att de är intresserade av att *arbeta med nyheter*. I övrigt är det jämt mellan kvinnor och män alternativt finns inget entydigt mönster.

Ifråga om de journalister som inte har en journalistutbildning står de tre största könsskillnaderna att finna för argumenten *belysa missförhållanden*, *påverka andra människor* och intresset att *arbeta med nyheter*, där kvinnor överväger på det första och andra och män på det sistnämnda. Intresset att *uttrycka sig* och att tro sig ha *talang för yrket* är två av de argument som också kraftigt skiljer journaliststudenterna åt; också här överväger kvinnorna. Att *belysa missförhållanden* anger de kvinnliga journaliststudenterna också i betydligt högre utsträckning än de manliga studenterna. Detsamma gäller de yrkesverksamma kvinnliga journalister som har en journalistutbildning, men än mer könsskiljande i denna grupp är påståendet att man vill ha ett *spännande yrke*. Den procentuella differensen mellan män och kvinnor är här 30 procentenheter. De yrkesverksamma männen med journalistutbildning ligger här på en siffra liknande män och kvinnor i journalistkåren som inte har en journalistutbildning, medan yrkesverksamma kvinnor med journalistutbildning mer liknar de kvinnliga och manliga studenterna.

En tabell som tabell 4.1 är svåröverskådlig när man vill se hur olika grupper förhåller sig till varandra. Att se hur olika gruppers åsikter stämmer överens är lättare om man gör en rangordning utifrån hur många i varje grupp som anger att påståendet stämmer. Det finns gjort i tabell B5 i tabellbilagan.

Vid en analys av rangordningen av skälen att vilja bli journalist bland de tre grupperna i tabell 4.1 visar det sig - föga överraskande - att det är männen utan journalistutbildning i journalistkåren som mest skiljer ut sig genom en mer annorlunda rangordning än de andra grupperna. Mest lika varandra är kvinnorna i de olika grupperingarna (se tabell B5 i tabellbilagan).

Sett till de olika grupperna i journalistutbildningen, är det intresset att *uttrycka sig* och att ha ett *fritt yrke* som gäller för samtliga i hög utsträckning, förutom för femmorna (tabell 4.2). Här finns den högsta siffran bland kvinnorna istället ifråga om att de vill *belysa missförhållanden* i samhället. Samtliga män i femman (+100) anser att journalistyrket är attraktivt därför att de är intresserade av *politik och samhällsfrågor*.

Kvinnorna har i ett flertal fall generellt högre siffror än männen i de olika grupperna. De "vill mer". Det gäller framför allt ifråga om följande påståenden: att *uttrycka sig*, *belysa missförhållanden*, *påverka andra människor* och att man tror sig ha talang för yrket. Männen har genomgående bara högre siffror ifråga om att arbeta med nyheter; särskilt är det männen på femte terminen som skiljer ut sig, samt akademikerettorna.

I vissa fall finns stora skillnader mellan kvinnor och män inom en och samma studentgrupp. Den största skillnaden bland ettorna är 46 procentenheter, ifråga om huruvida journalistyrket är attraktivt genom att man anser sig *ha talang* för det. Kvinnor uppger detta i större utsträckning än män. Att *belysa missförhållanden* i samhället är det påstående som tydligast skiljer män och kvinnor åt i tvåan och trean, liksom i femman. Också här är det kvinnorna som anger alternativet i högre utsträckning än män. Möjligheten att *påverka* andra människor särskiljer också femmorna; ånyo är det kvinnorna som ligger högre.

Det alternativ som kvinnor och män i akademikergruppen främst skiljs åt av, är ett "minusargument"; att man känner personer som är journalister. Kvinnor ligger här lägre än män och skillnaden är 42 procentenheter.

Det finns naturligtvis också ett antal argument som alls inte uppfattas som olika attraktivt av kvinnor och män. Ett gemensamt sådant argument, som gäller för samtliga grupper, är önskan om ett fritt yrke.

Tabell 4.2 Varför journalistyrket attraherar journaliststudenterna, uppdelat på olika grupper (balansmått)

	1:or		2:or och 3:or		5:or		1:or, 40-p	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Journalistyrket attraherar mig därför att...								
...jag vill ha ett spännande yrke	+84	+80	+78	+76	+68	+42	+68	+92
...jag har alltid varit intresserad av att uttrycka mig	+96	+76	+96	+80	+88	+52	+96	+80
...jag vill ha ett yrke som inte bara innebär arbete "mellan nio och fem"	+60	+36	+48	+60	+16	+42	+68	+66
...jag vill ha ett fritt yrke	+100	+96	+82	+74	+80	+72	+96	+94
...jag vill ha ett yrke där jag kan belysa missförhållanden i samhället	+76	+60	+76	+50	+94	+52	+50	+52
...jag är intresserad av att arbeta med nyheter	+44	+48	+26	+38	+42	+60	+18	+52
...jag vill få möjlighet att påverka andra människor	+64	+38	+66	+58	+76	+34	+58	+58
...jag vill ha ett yrke där man inte behöver ha många års teoretisk utbildning*	-68	-84	-94	-76	-78	-42	-100	-100
...jag känner personer som är journalister	-40	-76	-84	-74	-48	-80	-72	-30
...jag är intresserad av politik och samhällsfrågor**	+50	+58	+64	+72	+80	+100	+54	+78
...det är ett yrke som jag tror mig ha särskild talang för**	+74	+28	+82	+72	+40	0	+78	+58
...det är ett yrke där jag tror mig ha goda möjligheter att avancera**	-18	-58	-28	-6	-40	-50	-16	+16
Antal svarande	49	50	47	39	31	21	43	29

* Alternativet fanns endast åren 1991 och 1992 i enkäten till journaliststudenterna.

** Alternativet fanns endast åren 1993 och 1994 i enkäten till journaliststudenterna.

Anmärkning: Se anmärkning 1 och 2 under tabell 4.1.

En viss skillnad mellan män och kvinnor har upptäckts i tidigare undersökningar. Kvinnor anger oftare än män den opinionsbildande samt den expressiva aspekten på yrket, medan män anger att de vill arbeta med nyheter. Engagemanget är uppenbarligen inte detsamma (Löfgren-Nilsson, 1992; Weibull, 1991d). I tabell 4.1 och 4.2 kan man se att kvinnorna - både studenter och yrkesverksamma - har intresset att *uttrycka sig* som ett påstående med högt värde. I vissa grupper är att man vill ha ett *fritt yrke* lika eller än viktigare.

Detta med att skriva, det är något som återkommer ofta i studenternas motivering till varför de vill bli journalister. Två exempel:

En allmänt förekommande myt gentemot journalister och framför allt journaliststuderande är att man vill bli journalist för att 'rädda världen' och 'upplysa massorna'. De, till synes, ädla motiven är tyvärr inte något jag kan skryta med att ha. Mina skäl för journalistiken är istället väldigt egoistiska och självcentrerade. Jag har ända sedan tidiga skolår älskat att skriva och läsa.

Kärnan i det hela är väl att jag älskar att syssla med det jag gör just nu - att skriva. Så fort det finns ett tomt papper i min närhet skriver jag på det. Det har alltid varit så på den punkten är jag således inte speciellt originell.

Vid en jämförelse mellan olika grupper rangordningar är det tydligaste resultatet att det är femteterminarna som skiljer ut sig (tabell B6 i tabellbilagan). Oavsett vilken grupp man jämför dem med, så är siffran låg när femteterminarna är inblandade. Särskilt gäller det för kvinnorna som läser på femte terminen i förhållande till akademikerkvinnorna och för männen del mot dem som läser andra eller tredje terminen. Förutom femteterminarna som så tydligt skiljer ut sig, är överensstämmelsen mellan olika grupper generellt sett god. Oavsett om man är kvinna eller man och hur långt man kommit i sin utbildning (förutom femmorna) är uppfattningen om varför journalistyrket är attraktivt relativt samstämmig. Överensstämmelsen mellan män och kvinnor är emellertid något högre än vad överensstämmelsen mellan klassgrupperingar är.

Det är här tydligt att praktikterminen spelar en inte obetydlig roll. Femmorna har en annan inställning än de andra grupperna. De har varit ute på praktik och sett "verkligheten", vilket är en förklaring till resultatet. Frågan är vad det egentligen är som händer på praktiken? Man får emellertid heller inte glömma bort att femmorna är de som varit längst tid i utbildningsprogrammet och med tiden omformulerat sin syn på varför journalistiken attraherar.

Generellt sett är det möjligt att säga att *det mesta* i journalistyrket uppfattas som attraktivt. Det är ett drömyrke. Men trots höga förväntningar och ideal är studenterna ändå inte verklighetsfrånvända:

Journalistyrket är förbundet med en viss glamour. Orsaken till detta torde vara att medelssvensson i journalistyrket ser sitt drömliv förverkligat, d.v.s ett leverne präglad av exotiska resor, spännande människor, historiska händelser och en relativt hög alkoholkonsumtion. Personligen är jag böjd att tro att detta är en vrågbild och sanningen bakom denna är nog inte större än i en produktionsrapport från det forna Sovjetunionen. Vad jag menar är att de flesta journalisters arbete snarare präglas av vardagens gråton än av sensationens fyrfärg.

4.2 Medium; ideal och verklighet

Landsortspressen är den typ av arbetsplats som dominerar för fast anställda journalister. Så var det på 1960-talet, 1980-talet (Weibull, 1991b) och så är det idag. Ungefär en tredjedel av verksamma journalister som är fast anställda arbetar där (tabell 4.3). Det gäller dock inte frilansarna.

Det är emellertid inte landsortsredaktionen som är drömmen för de journaliststuderande - det är istället storstadsmorgonpressen, generellt sett särskilt för män, eller att arbeta som frilans. Vilken innebörd ett begrepp som storstadsmorgonpress har för de svarande kan man bara spekulera kring. Men en inte orimlig gissning är att *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet* och, för Göteborgs del, *Göteborgs-Posten* här intar en särställning. Det är dithän studenterna strävar,

dit de vill komma. Det är också tidningarna i storstäderna som är högstatusmedier. Journalister som arbetar i storstadsmedier har "högre" social bakgrund än andra journalister. Lennart Weibull (1991c) menar därför att man här kan tala om storstadsmedier som högstatusmedier. I storstäderna är journalistiken ett akademiskt yrke. Motsvarande gäller inte på samma sätt för exempelvis lokalradion och landsortspressen.

Tabell 4.3 *Det medium journaliststudenterna vill arbeta med i jämförelse med var verksamma journalister arbetar (procent)*

	Journalistkåren, fast anställda		Journalistkåren, frilansare		Samtliga journaliststudenter	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Sveriges Radio	10	10	7	5	12	13
Sveriges Lokalradio	3	2	-	-	1	2
Sveriges Television	7	7	7	2	13	10
Annat radio/TV-företag*	3	3	3	8	4	4
Landsortstidning	27	35	6	7	4	3
Storstadsmorgontidning	10	12	2	10	17	23
Kvällstidning	4	9	5	5	-	2
Populär-/veckotidning	6	4	9	10	1	2
Personaltidning	4	3	6	6	-	-
Annan tidning/tidskrift**	17	9	41	40	20	13
Frilansjournalist	-	-	-	-	24	26
Annat	9	6	14	7	4	2
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svar	422	524	95	133	171	138

* Alternativet fanns endast med åren 1991 och 1992 i enkäten till journaliststudenterna. I enkäten till verksamma journalister var motsvarande alternativ *Annat TV-företag*.

** Två alternativ i enkäten till verksamma journalister är här sammanslagna; *Organisationsutgiven fackpress* samt *Övrig fackpress*.

Anmärkning 1: Verksamma journalister, både fast anställda men framför allt frilansare, har uppgett mer än ett alternativ varför basen (n-talet) här är antal svar, inte antal svarande.

Anmärkning 2: Data om journalistkåren kommer från undersökningen *Journalist '94*.

En stor andel bland verksamma journalister arbetar också inom fackpress av olika slag. Särskilt gäller det frilansare. Här är frågan inte formulerad på exakt samma sätt i enkäten till studenterna respektive journalistkåren, men de är troligen ändå relativt jämförbara. Många av studenterna vill också gärna arbeta med fackpress. Två studenter skriver:

Som jag känner det nu skulle jag gärna jobba med någon tidskrift som har färre utgivningsdagar, där man hinner tränga djupare in i ämnet ... skriva lite friare.

Som färdigutbildad... skulle drömmen vara att jobba på ett resursstarkt månadsmagasin eller dylikt och göra långa djuplodande reportage om allt mellan himmel och helvete. Men det är en dröm. Vägen dit blir säkert lång, den kommer säkert att gå över diverse lokalredaktioner...

Populär- och veckotidningar är däremot ingen drömarbetsplats för studenterna. De som i viss mån gärna skulle arbeta här, är femmorna (se tabell 4.4).

Tabell 4.4 Det medium journaliststudenterna vill arbeta med, uppdelat på olika grupper (procent)

	1:or		2:or och 3:or		5:or		1:or, 40-p	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Sveriges radio	6	16	19	13	10	14	11	4
Sveriges lokalradio	2	-	-	5	3	-	-	4
Sveriges television	15	4	11	10	16	10	14	21
Annat radio/TV-företag*	2	6	7	-	6	10	-	4
Landsortstidning	4	4	4	3	3	4	4	-
Storstadsmorgontidning	23	34	15	15	20	14	11	17
Kvällstidning	-	-	-	3	-	10	-	-
Populär-/veckotidning	2	-	-	-	3	10	-	4
Personaltidning	-	-	-	-	-	-	-	-
Annan tidning/tidskrift	15	10	21	15	23	14	22	14
Frilansjournalist	23	22	21	36	13	14	36	28
Annat	8	4	2	-	3	-	2	4
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	48	50	47	39	31	21	45	28

* Alternativet fanns endast med åren 1991 och 1992 i enkäten till journaliststudenterna.

Relativt många bland studenterna kan tänka sig att arbeta som frilansare. Särskilt gäller det akademikerstudenterna. Förhållandevis många kommer också att hamna i den positionen (jfr tabell 4.3). Osäkrare, men friare, än att vara anställd på ett medium.

Lennart Weibull (1991d) menar att det verkar som om populärpress och TV är två medietyper där man avslutar sin karriär. Inleder den gör man däremot på lokalradion eller landsortspres- sen. Landsortspresen är inte det populäraste mediet, men då man i en enkät endast kan välja *ett* alternativ som det medium man vill arbeta på, blir bilden kanske inte helt rättvisande. En inte orimlig tanke är att de flesta studenter inser att de kommer att börja sin journalistiska bana på en lokal tidning, men vad de uttrycker är en önskan om att inte bli kvar där till tids ände. I motiveringarna till varför man vill bli journalist finns olika uppfattningar om de lokala tidningarna:

En sak känns nämligen glasklar. Entusiasmen är det primära, vad än i livet man väljer att syssla med. Och vad kan vara mer entusiasmerande än tio små kvadratmeter på en tiopersoners lokalredaktion där man någon gång får vykort från föreståndarinnan för Bua bibliotek för att man gjort ett, i hennes ögon, trevligt reportage?

Hursomhelst vill jag inte fastna på någon landsortsblaska där jag får skriva om fru Larssons bortsprungna katt som äntligen blivit återfunnen eller om kommunalråd Ohlssons kamp för att rädda simhallen. Självklart är det stor risk att jag börjar där, men mitt valspråk går ut på att gå vidare, att inte bara bli i det jag har! Sikta mot stjärnorna så kan du nå trädköparna är det inte så Dyer predikar?

Tydlig är journaliststudenternas inställning till personaltidningar; inte en enda student vill arbeta med detta medium. Det är inte så många i journalistkåren som helhet (tabell 4.3) som arbetar med personaltidningar heller, men det förekommer. Ungefär 1 av 20 i journalistkåren

återfinns här. Bland journalister finns många gånger ett förakt för ”köpta” informatörer vilket förmodligen smittat av sig gentemot personaltidningar.

Inte heller kvällstidningarna är något populärt medium bland journaliststudenterna. Ingen kvinnlig student ser detta som drömjobbet, medan ett fåtal bland männen gärna skulle vilja arbeta i denna bransch. En förklaring till detta faktum skulle kunna vara att miljön på kvällstidningar är hårdare än vad den är på andra medier. En manlig lärare på JP som jag intervjuade i samband med en jämställdhetsstudie (se ovan, kapitel 1) uttryckte sig enligt följande:

Kvällspressen till exempel är en mycket 'grabbig' miljö. Om cheferna sitter och tittar på porrfilm - vilket skett på en av våra stora kvällstidningar - så spelar det ju en viss roll för stämningen...

Kanske är kvällstidningarna - eller anses vara - tuffare än andra medier. I så fall är det troligen en uppfattning men har med sig redan när man kommer till JP.

Den tydligaste könsskillnaden som kan konstateras i tabell 4.4, är att kvinnor i samtliga grupper är mer positiva till kategorin *Annan tidning/tidskrift*. Mycket kan innefattas i en sådan kategori, men en trolig förklaring till kvinnors större intresse för tidskrifter skulle kunna vara att de vill fördjupa sig i en typ av ämnen som inte förekommer i så stor utsträckning i ”traditionella” medier.

4.3 Arbetsområde

Var journalister arbetar och var journaliststudenterna vill arbeta överensstämde inte alla gånger; en del kommer troligen inte att nå sitt drömmedium, som vi såg ovan. En hel del kommer heller inte att få arbeta med det ämnesområde som intresserar dem mest.

Alla svarsalternativ har här inte funnits med i alla enkäter, varför resultaten måste ses som något osäkra. De alternativ som inte funnits med samtliga år kommenteras därför inte.

Generellt sett arbetar de flesta fast anställda journalister som allmänreportrar; det är dock inte studenternas dröm. Ungefär 3 av 10 i journalistkåren som är fast anställda arbetar med detta, men det är endast 15 procent av studenterna totalt sett som vill arbeta som allmänreportrar. Andelen bland studenterna är ungefär lika stor som den andel av frilansarna som arbetar som allmänreportrar. Det som lockar studenterna i lika hög grad som att bli allmänreporter, är kultur, politik/samhälle samt utrikes (tabell 4.5). Områden som inte ter sig särskilt intressanta för studenterna i förhållande till journalistkåren är ekonomi/arbetsmarknad.

Tabell 4.5 Det ämnesområde journaliststudenterna vill arbeta med i jämförelse med vad verksamma journalister arbetar med (procent)

	Journalistkåren, fast anställda		Journalistkåren, frilans		Samtliga journaliststudenter	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Kultur	10	6	23	12	14	13
Sport	2	10	-	4	1	4
Politik/samhälle	13	13	20	15	17	16
Ledare/kommentarer	1	2	-	-	3	2
Ekonomi/arbetsmarkn.	7	8	11	7	1	2
Kriminal/rätt	2	3	-	3	2	2
Familj*	4	1	-	-	1	-
Konsument**	-	-	-	-	1	-
Sociala frågor**	-	-	-	-	7	4
Nöje	5	5	4	8	3	6
Utrikes	2	2	5	4	11	19
Feature*	6	6	16	15	12	12
Miljö**	-	-	-	-	1	1
Allmänreporter	28	31	16	17	15	15
Annat	20	13	5	15	11	4
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	527	646	73	104	172	139

* Alternativet fanns endast åren 1991 och 1992 i enkäten till journaliststudenterna.

** Alternativet fanns endast åren 1993 och 1994 i enkäten till journaliststudenterna. Alternativet fanns inte i enkäten till verksamma journalister.

Anmärkning: Data om journalistkåren kommer från undersökningen *Journalist '94*.

Särskilt är det akademikerrettorna som inte vill arbeta som allmänreportrar; det är ju också logiskt med tanke på att de redan har en ämnesutbildning med sig när de kommer till JP. De har inte valt journalistiken enbart för dess egen skull, utan som ett komplement till den utbildning de redan har (tabell 4.6).

Kulturområdet är det ungefär lika många som vill arbeta med, som det finns journalister som arbetar med (jfr tabell 4.5 och 4.6). Vissa skillnader mellan olika grupper av studenter går emellertid att spåra här (tabell 4.6). Femmorna är inte alls lika intresserade av området som andra studenter, medan akademikerrettorna hellre än andra vill arbeta med just kultur. Särskilt gäller det kvinnorna. En del av akademikerna kommer till JP med en humanistisk examen, och då är det logiskt att det är kulturområdet de vill arbeta med inom journalistiken. Femmorna som varit ute på praktik har kanske i högre grad än andra upptäckt att det finns andra områden som är intressanta att arbeta med. Det är ju också dessa som i högre utsträckning än andra vill arbeta som allmänreporter - vilket många förmodligen gjort på sin praktik - och förklaringen till detta mönster kan troligen vara just praktikperioden.

Ett fåtal vill arbeta med sport, särskilt bland kvinnorna. Att få kvinnor drömmer om detta område är inte så konstigt; det är generellt sett män som är mer intresserade av sport (Hadenius

och Weibull, 1993). Främst är det de manliga ettorna som kan tänka sig detta arbetsområde. Sport är annars ett journalistiskt område som man ofta kommer in i på andra sätt än via en journalistutbildning. Här är det primärt intresset för *sporten*, inte en journalistutbildning, som premieras av medierna (Lindstedt, 1989).

Tabell 4.6 Det ämnesområde journaliststudenterna vill arbeta med, uppdelat på olika grupper (procent)

	1:or		2:or och 3:or		5:or		1:or, 40-p	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
Kultur	16	16	11	10	3	5	23	18
Sport	-	8	-	-	-	-	2	3
Politik/samhälle	21	20	22	15	17	9	9	14
Ledare/kommentarer	-	4	-	-	13	5	2	-
Ekonomi/arbetsmarkn.	-	2	2	-	-	5	2	3
Kriminal/rätt	-	-	2	5	3	5	2	-
Familj*	-	-	2	-	-	-	2	-
Konsument**	-	-	-	-	-	-	2	-
Sociala frågor**	6	-	4	5	3	-	14	10
Nöje	2	6	4	8	3	5	2	3
Utrikes	16	16	13	18	6	9	6	35
Feature*	8	2	19	18	23	34	2	7
Miljö**	2	-	-	3	-	-	-	-
Allmänreporter	19	20	15	15	23	14	9	7
Annat	10	6	6	3	6	9	23	-
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	49	50	47	39	31	21	45	29

* Alternativet fanns endast åren 1991 och 1992 i enkäten till journaliststudenterna.

** Alternativet fanns endast åren 1993 och 1994 i enkäten till journaliststudenterna.

Politik och samhälle liksom utrikesfrågor är något som många vill arbeta med. Kvinnor och män skiljer sig något åt här, vad gäller utrikes och då speciellt kvinnorna som läser den korta utbildningen. Att vara utrikeskorrespondent är generellt sett männens dröm i högre utsträckning än kvinnornas. Detta faktum gäller emellertid inte ettorna, där en lika stor andel kvinnor som män vill arbeta med utrikesfrågor. Ånyo skiljer emellertid femmorna ut sig från övriga grupper. De prioriterar inte dessa områden lika högt som andra.

Femmorna är således den grupp som tydligast skiljer ut sig bland journaliststudenterna. De vill arbeta som allmänreporter i större utsträckning än andra liksom de hellre kan tänka sig att skriva ledare och kommentarer. Och trots att frågan om feature inte funnits med alla år enkäten gått ut, är det en stor andel av femmorna som anger detta som det område de helst vill arbeta med. Alldeles särskilt gäller det män, vilket kan te sig en aning förvånande eftersom feature anses som "mjukare" än nyheter och därför mer kvinnligt (jfr Zilliacus-Tikkanen, 1993).

5. Synen på journalistkåren

Journalistutbildningen är en viktig socialisationsagent, och synes socialisera studenterna in i yrket redan under utbildningen. Så måste det naturligtvis vara. Studenter ska socialiseras in i den verksamhet de sedan ska komma till. Frågan man kan ställa sig är *vilka* värderingar som studenterna ska socialiseras in i. Å andra sidan skulle det istället kunna vara så att journalistprogrammet alls inte är så starka socialisationsagenter, utan att det snarare är så att institutionen som speglar de värderingar som råder i samhället (jfr Melin, 1995a). Ytterligare en möjlighet är att journalistprogrammet speglar studenterna normer; studenterna har kanske redan när de kommer till utbildningen utvecklat tankar om journalistiken och utmanas sedan inte av andra tankar när de kommit dit (jfr Melin, 1995b).

5.1 Journalistideal

Det finns ett flertal studier skrivna om den journalistiska yrkesrollen; exempelvis svenska, tyska, brittiska och amerikanska (Köcher, 1986; Melin, 1991; 1995a och b; Weaver and Wilhoit, 1986). Det finns vissa skillnader mellan olika länder, men det är möjligt att urskilja olika dimensioner av den journalistiska rollen.

Den första är den aktiva - passiva dimensionen, det vill säga hur man *samlar* nyheter. Den andra dimensionen är den deltagande - neutrala, det vill säga hur man *förmedlar* nyheter. Generellt sett kan man säga att merparten av journalister världen över uppfattar sin roll som i huvudsak passiv och neutral. Det är emellertid få som endast ser sig i en roll; de flesta befinner sig i flera, och de renodlade rollerna måste i viss mån ses som teoretiska konstruktioner; i verkligheten flyter de ofta samman (jfr Köcher, 1986; Melin, 1991; Weaver and Wilhoit, 1986).

Den så kallade neutrala journalistiken är en förhållandevis ny företeelse. Först efter andra världskriget fick denna ett genomslag, bland annat genom telegrambyråernas framväxt. Objektivitet och korrekthet blir då honnörsord och journalisten ska förhålla sig opartisk. Journalistik med ett deltagande perspektiv kan dateras betydligt längre tillbaka i tiden. Tanken här är att journalisten ska vara aktiv i nyhetsprocessen genom att delta och ha en skapande roll (Furhoff, 1974).

Idealen i Sverige har sedan 1970-talet förändrats från ett passivt ideal mot ett mer aktivt. Margareta Melin (1993; 1995b) anger flera tänkbara anledningar till att denna förändring skett:

- ◆ En strävan efter oberoende från ideologiska band
- ◆ En professionalisering av journalistkåren, delvis beroende på att journalistutbildningar startade
- ◆ Statusen hos professionen har ökat, vilket innebär att en annan typ av människor söker sig till yrket

Bland svenska journalister är den aktiva rollen mer dominerande än den passiva (tabell 5.1). De fem första påståendena i tabell 5.1 kan sägas spegla ett aktivt ideal; att förklara, att granska, att stimulera, att ge upplevelser samt att kritisera. De passiva idealen är då de tre sista i tabellen; vara en neutral rapportör, spegla den allmänna opinionen samt vara ett språkrör för

den allmänna opinionen. Idealet är idag generellt sett inte passivt; det har förändrats över tid (jfr Melin, 1995a).

Tabell 5.1 Journaliststudenternas syn på journalisters roller i jämförelse med verksamma journalister (procent)

	Journalistkåren <i>utan</i> journalist- utbildning		Journalistkåren <i>med</i> journalist- utbildning		Samtliga journalist- studenter	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
En journalist bör betrakta sig som...						
...en som enkelt kan förklara komplicerade händelser	76	64	80	76	67	55
...en granskare av samhällets makthavare	74	69	82	75	69	70
...en som stimulerar nya tankar och idéer	59	41	67	51	63	41
...en som förmår ge människor upplevelser	53	43	60	52	48	46
...en kritiker av samhällets orättvisor	46	43	53	48	54	53
...en neutral rapportör av det som sker i samhället	29	28	19	20	15	19
...en som speglar den allmänna opinionen	22	22	22	18	9	4
...ett språkrör för den lokala opinionen*	58	55	61	52	11	4
Antal svarande	304	401	171	126	172	139

* Frågans formulering i enkäten till verksamma journalister är här *...en som låter olika opinioner i samhället komma fram.*

Anmärkning 1: Procentandelen anger dem som instämmer helt i påståendet.

Anmärkning 2: Data om journalistkåren kommer från undersökningen *Journalist '94*.

Påtagligt i tabell 5.1 är den skillnad som finns mellan yrkesverksamma journalister och journaliststudenterna generellt; de sistnämnda är betydligt mer negativt inställda till den passiva rollen. Skillnaderna mellan kåren och studenterna är betydligt större här än vad gäller de påståenden som handlar om den aktiva rollen. Särskilt stor är skillnaden vad gäller påståendet *...ett språkrör för den lokala opinionen*. En förklaring till detta är att formuleringen inte var exakt densamma i enkäterna till journalisterna som till studenterna. Men det är förmodligen inte hela förklaringen, eftersom samma mönster också ses för de andra påståendena som kan sägas vara passiva. Ytterligare en förklaring torde vara utbildning; hela journalistkåren har inte sin bakgrund på någon journalisthögskola, utan många har kommit in på arbetsplatserna genom andra vägar. Troligen kan man också i svaren spåra en viss idealism; journaliststudenterna vill gräva, avslöja, granska. De vill inte passivt rapportera.

Ifråga om det första av de passiva påståendena, att vara en *neutral rapportör* av det som sker i samhället, har yrkesverksamma journalister med journalistutbildning en liknande uppfattning som studenterna. Det gäller däremot inte de två sista, mer passiva påståendena, som handlar om den lokala opinionen. Här skiljer sig inte journalistkåren åt vare sig med eller utan utbildning; det är istället studenterna som i lägre grad än andra anger att en journalist bör betrakta sig så. En förklaring är att studenterna i sin verksamhet inte befinner sig i en "lokal" situation, vilket verksamma journalister gör.

Synen att den neutrala rollen är den som journalisten bör inta, minskar i takt med ökad utbildning. Det visade 1989 års journalistundersökning. Också ålder är en viktig faktor; yngre

förespråkar ett aktivt ideal mer än äldre, liksom kvinnor gör det i högre grad än män (Melin, 1991, 1995b). Melin (1991:116) skriver i 1989 års journalistundersökning:

Resultatet visar att journalistutbildningen är en faktor som kraftigt påverkar synen på rollen och slutsatsen man kan dra av detta är att socialiseringen in i den journalistiska yrkesrollen börjar redan innan man blivit journalist: redan under utbildningen lär man sig hur en journalist bör vara.

Tidigare undersökningar visar att det också finns relativt stora skillnader inom journalistkollektivet. Journalistutbildningen är en viktig faktor, men att överhuvudtaget ha en högre utbildning - oavsett vilken - är än viktigare. En högre utbildning synes leda till ett mer aktivt ideal (jfr Melin, 1995a).

Vid en analys av rangordningen bland de olika grupperingarna i tabell 5.1 visar det sig att det framför allt är kvinnorna i de olika grupperna som är mest lika varandra (tabell B7 i tabellbilagan). Allra mest lika varandra i uppfattningen om journalistrollerna är kvinnor med och utan journalistutbildning, och mest olika varandra är de män i journalistkåren som har en journalistutbildning och de manliga studenterna.

Idealet är idag aktivt och neutralt. Margareta Melin (1995b) menar att journalistutbildningen är den starkast förklarande faktorn för detta faktum - samtidigt som utbildningen *per se* naturligtvis speglar de ideal som råder i samhället. Att utbildningen är en viktig faktor styrks av resultaten som visas i tabell 5.1; studenterna är mer negativa till passiva roller än vad journalistkåren som helhet är.

Vissa skillnader mellan olika klasser är möjliga att skönja, liksom mellan kvinnor och män. Det finns åtminstone tre tydliga mönster. Till att börja med *granskningen*; de flesta tycker att detta är ytterst viktigt i den journalistiska rollen - men ettorna inte i lika hög grad som övriga årskurser. Det gäller både de som börjat den långa såväl som den korta utbildningen. En trolig förklaring är att många söker sig till journalistutbildningen med en önskan att skriva, men under utbildningens gång förändras detta i viss mån; att skriva är kanske fortfarande passionen, men det man skriver *om* har blivit viktigare.

Ytterligare ett mönster finns ifråga om dem som tycker att en journalist bör betrakta sig som en som *stimulerar nya tankar och idéer*; det är huvudsakligen kvinnor som tycker så. Det gäller samtliga grupper. Ett tredje mönster som syns tydligt i tabell 5.1 och 5.2 handlar om att *spegla* och *vara språkrör*. Förutom att verksamma journalister i högre grad än studenterna instämmer i påståendet att en journalist bör göra detta, är det bland studenterna framför allt män som *inte* anser att detta stämmer. Det gäller samtliga grupper både bland studenterna och bland verksamma journalister.

Tabell 5.2 Journaliststudenternas syn på journalisters roller, uppdelat på olika grupper (procent)

	1:or		2:or och 3:or		5:or		1:or, 40-p	
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män
En journalist bör betrakta sig som...								
...en som enkelt kan förklara komplicerade händelser	61	40	68	64	78	90	65	45
...en granskare av samhällets maktavare	67	62	70	79	74	76	69	66
...en som stimulerar nya tankar och idéer	67	32	68	54	65	52	51	31
...en som förmår ge människor upplevelser	47	28	53	64	61	62	34	41
...en kritiker av samhällets orättvisor	53	46	53	62	65	71	49	42
...en neutral rapportör av det som sker i samhället	24	26	11	13	6	5	15	28
...en som speglar den allmänna opinionen	10	2	6	3	13	4	7	7
...ett språkrör för den lokala opinionen	12	-	9	3	13	10	11	7
Antal svarande	49	50	47	39	31	21	45	29

Anmärkning: Procentandelen anger dem som instämmer helt i påståendet.

Tabell B8 i tabellbilagan redovisar hur lika och olika grupperna rangordnar olika påståenden. Generellt sett är det möjligt att säga att överensstämmelsen mellan *alla* grupperingar är god. Ingen jämförelse har fått ett lägre värde än 0.82. De allra högsta värdena finner vi ifråga om *kön*, inte *klassgruppering*. De allra högsta värdena står kvinnorna för, men skillnaden gentemot män är relativt liten. Precis som ifråga om varför journalistyrket attraherar (tabell B6), är det här primärt kvinnorna som skiljer ut sig, dock alls inte i samma utsträckning.

Även om mönstret inte är lika tydligt här för kvinnorna som det var ifråga om varför journalistiken attraherar, är det ändå utmärkande. Det är primärt efter praktikperioden man ändrar uppfattning om journalistiken. Som redan nämnts är överensstämmelsen mellan olika grupper generellt sett hög, men det är ändå värt att notera att den högsta överensstämmelsen står att finna könsmissigt. Män respektive kvinnor är mer lika varandra än män och kvinnor i en och samma klassgruppering.

5.2 Bra och överskattade journalister

Genom två öppna frågor i enkäten fick journaliststudenterna ange vilka tre journalister de tyckte var de bästa samt vilka tre de ansåg vara de mest överskattade. Bortfallet är här stort, men de flesta har angivit åtminstone en eller par journalister. Totalt sett uppkom 170 olika namn på journalister, vilket visar på den stora spridningen. De allra flesta angivna journalister fanns bara nämnda en gång. Av dessa 170 olika namn var 39 kvinnor, resterande var män. Procentuellt sett blir det 23 procent kvinnor och 77 procent män.

De manliga och de kvinnliga studenterna på JP skiljer sig här markant åt. Till att börja med finns en uppställning (tabell 5.3) som visar den könsmissiga fördelningen bland de journalister som studenterna har som förebilder.

Tabell 5.3 Könsfördelningen bland de journalister som studenterna ser som de bästa (procent)

	Kvinnliga journaliststudenter	Manliga journaliststudenter
Kvinnliga journalister som favoriter	45	9
Manliga journalister som favoriter	55	91
Summa procent	100	100
Antal svar	143	121

Anmärkning: Varje svarande hade möjlighet att ange tre favoritjournalister. Frågan fanns bara med under åren 1993 och 1994.

De kvinnliga studenterna på JP anger i ungefär lika stor utsträckning kvinnor som män som förebilder. Det gör inte männen på JP. De har inte många kvinnliga förebilder; knappt 1 av 10 av de angivna favoriterna var kvinnor.

Vilka journalister som är de allra bästa enligt studenterna finns presenterade som en 8-i-topp-lista i figur 5.1. Mönstret är detsamma som vi såg ovan; kvinnliga journaliststudenter anger *både* kvinnliga och manliga journalister som favoritjournalister. Manliga studenter däremot, anger enbart män som förebilder.

Figur 5.1 Journaliststudenternas favoritjournalister (rangordning)

Kvinnliga journaliststudenter	Manliga journaliststudenter
Barbro Alving (Bang)	Jan Guillou
Jan Guillou	Günter Wallraff
Britt-Marie Mattsson	Stig Dagerman
Stina Dabrowski	Egon Erwin Kisch
Stig Dagerman	Folke Rydén
Jan-Olof Olsson (Jolo)	Jan-Olof Olsson (Jolo)
Lars Westman	Janne Josefsson
Janne Josefsson	Ulf Elfving

Margareta Melin (1993:23) fann i sin litteraturgenomgång av kurslitteraturen på JP en bok där verksamma journalister får ange sina förebilder:

Flera av de intervjuade männen nämner endast manliga journalister som sina förebilder. Visserligen dominerar manliga ideal även bland de kvinnliga intervjuade journalisten (sic), men de nämner också många fler kvinnor än deras manliga kollegor.

Det förhållande som vi ser i figur 5.1 och tabell 5.3 gäller således också verksamma journalister. Varför ser det då ut så? Det är inte rimligt att påstå att det inte skulle finnas kvinnliga förebilder. Det må vara så att dessa fortfarande är färre än männen, men de *finns*; det visar ju om inte annat svaren från de kvinnliga respondenterna. Varför har männen inga kvinnliga förebil-

der? Kanske ska man inte stirra sig blind på det *biologiska* könet? De journalister som de manliga studenterna anger som favoriter eller förebilder, är ju faktiskt inte bara "hårdingar". Om nu det kvinnliga symboliserar en mjukare stil, kanske exempelvis Ulf Elfving symboliserar detta för männen?!

Vad gäller de journalister som studenterna anser vara de mest överskattade, är dessa till vissa delar ungefär desamma som ovanstående; de flesta är välkända och man är inte oberörd inför dem. Antingen uppskattar man det de gör, eller så tycker man att de är överskattade. Jan Guillou, till exempel, är en av de journalister som många tycker är överskattad. Men som synes i figur 5.1, är det också många som ser honom som en förebild; och det gäller både kvinnliga och manliga journaliststudenter.

Hur ser det då ut, könsmässigt, bland de journalister som studenterna ser som de mest överskattade? Könsfördelningen är annorlunda här, i jämförelse med förebilderna. Kvinnliga journaliststudenter anger mer sällan kvinnliga journalister som överskattade, än som förebilder. Motsatt gäller för manliga journaliststudenter; något fler kvinnliga journalister anses vara överskattade i jämförelse med hur man ser förebilder.

Tabell 5.4 Könsfördelningen bland de journalister som studenterna ser som de mest överskattade (procent)

	Kvinnliga journaliststudenter	Manliga journaliststudenter
Kvinnliga journalister som mest överskattade	20	19
Manliga journalister som mest överskattade	80	81
Summa procent	100	100
Antal svar	127	122

Anmärkning: Varje svarande hade möjlighet att ange tre journalister som de ansåg vara överskattade. Frågan fanns bara med under åren 1993 och 1994.

Ifråga om de journalister som studenterna ser som de mest överskattade - till skillnad från favoriterna - finns könsmässigt inga skillnader mellan manliga och kvinnliga studenter. Ungefär 20 procent av de journalister som anses vara mest överskattade är kvinnor, resten är män. Vid en jämförelse med de journalister som anges som *förebilder*, är det här anmärkningsvärt att män procentuellt sett i högre utsträckning anger kvinnor som *överskattade* journalister, än som förebilder, medan motsatsen gäller för kvinnor (jfr tabell 5.3).

Det är således inte så att män inte känner till kvinnliga journalister, vilket man skulle kunna förledas att tro vad gäller dem de anger som sina favoriter. Något verkar uppfattas negativt med kvinnlig journalistik, eftersom män i högre grad anger kvinnor som överskattade journalister. De kvinnliga studenterna anger en betydligt *lägre grad* kvinnliga journalister som överskattade i jämförelse med favoriterna.

Uppenbarligen är det så att det är enklare att identifiera sig med sitt eget kön vad gäller favoriter; det gör både män och kvinnor. För de journalister man anser vara överskattade gäller motsatt förhållande.

6. Avslutning

En sammanfattning av resultaten och tillika svar på frågeställningarna utifrån ett genusperspektiv är vad denna avslutning innehåller, liksom några kortare diskussioner runt vad resultaten kan betyda.

◆ Varför söker ungdomar sig till journalistiken? Vilka är de? Var kommer de ifrån?

Ovanstående var den första frågeställningen. Det finns många konkreta skäl till att ungdomar söker sig till journalistiken. Ett viktigt skäl är att de vill uttrycka sig, tycker om att skriva. Alldeles särskilt gäller det de kvinnliga studenterna. Män anger i högre utsträckning att de vill ha ett fritt yrke som främsta drivkraft då de sökt till JP. Ytterligare en skillnad mellan män och kvinnor handlar om nyhetssidan av journalistiken respektive påverkan och belysning av missförhållanden. De förstnämnda skälen är viktigare för män, medan de två sistnämnda skälen är viktigare för kvinnor.

Ett svar som är möjligt att utesluta vad gäller varför man söker sig till journalistiken, är egen erfarenhet av yrket. Endast ett fåtal har någon längre erfarenhet av journalistiken. Att ha journalister i bekantskapskretsen är heller ingen anledning till varför man söker sig till JP. Andra orsaker som endast ett fåtal anger som viktiga för deras yrkesval är att det inte är någon teoretisk utbildning eller ett yrke där det är möjligt att avancera. För många är det ett drömyrke, men det verkar ändå inte innebära att studenterna har orealistiska förhoppningar om vad det egentligen innebär.

De journalister som kommer in på JP har en relativt jämn könsfördelning. Det är ungefär lika många män som kvinnor i de olika grupperna, vilket är en medveten strategi från JH:s sida som, om det behövs, använder sig av kvotering vid antagningarna. De är unga - som de flesta studenter - men skiljer ut sig genom sin sociala bakgrund. Arbetarklassen är i och för sig ordentligt underrepresenterad på universitetsutbildningar generellt sett, men på JP är övervikten av tjänstemannabarn extrem. Närmare 80 procent av kvinnorna och 70 procent av männen har en familjebakgrund i en tjänstemanna- eller akademikerfamilj av något slag.

Vilka konsekvenser det får för journalistiken är det bara möjligt att spekulera i, men att det *får* konsekvenser torde vara odiskutabelt. Det kan inte vara lätt att granska dem som befinner sig i samma sociala skikt som man själv gör - och att då dessutom försöka göra det utifrån den svages utgångspunkt. Frågan är om det ens är möjligt för en journalist från en akademikerfamilj att sätta sig in i en ensamstående, arbetslös trebarnsmors situation och skriva på ett sätt som hon dels förstår och dels som intresserar henne? Rent språkligt finns naturligtvis ett gap, men troligen också ifråga om vilka ämnen som tas upp. Samtidigt är det naturligtvis möjligt att påstå att det svenska samhället av idag är såpass jämlikt, att problemet är en konstruktion. Även en sådan tanke har säkert sina förespråkare, men jag är nog benägen att se klasstillhörigheten hos journaliststudenterna som en slags problem. Detta är en fråga som skulle kunna diskuteras ur många aspekter, men jag nöjer mig med detta, och när en from förhoppning att frågan kommer att komma upp på en dagordning. Någonstans.

- ◆ Vad vill studenterna med journalistiken? Hur ser man som student på journalistiken och journalister?

Studenterna vill inte passivt rapportera om händelser - de vill vara aktiva, men samtidigt neutrala och objektiva. En viktig sak är att de vill skriva. Att granska makthavarna - att vara den tredje statsmakten - är viktigt för de flesta studenterna. Dock inte i samma utsträckning för ettorna, de som nyligen börjat sin utbildning. Man kan därför anta att detta är något som poängteras under utbildningens gång; man *bör* vilja granska makthavare, vilket man alltså lär sig att göra. Det verkar vara en av de normer som journalistutbildningen bibringar sina adept. Att *skriva* är kanske viktigast i början av utbildningen; sedan blir det viktigare vad man skriver *om*. Det finns vissa könsskillnader ifråga om synen på journalistrollen, men den huvudsakliga skillnaden mellan olika grupper kan istället sägas vara att de studenter som varit ute på sin praktiktermin skiljer sig från de övriga. Jag återkommer till detta under nästa frågeställning.

Kvinnliga och manliga studenter skiljer sig i hög grad åt ifråga om favoritjournalister liksom de journalister de anser vara överskattade. Kvinnor anger ungefär lika många kvinnliga som manliga favoriter - det gör *inte* männen. Män beundrar män. I något högre utsträckning anser män att kvinnliga journalister är överskattade i förhållande till hur de anger kvinnliga favoriter. Kvinnorna anger betydligt färre kvinnor som överskattade journalister än som favoriter.

- ◆ Den tredje frågeställningen handlade om huruvida det är så att gruppen journaliststudenter är mer heterogena i början av utbildningen för att under utbildningens gång bli en mer homogen grupp?

Svaret är inte självklart. Det finns inget entydligt mönster. Det mest tydliga mönster som går att utläsa ur studien är att de studenter som läser på femte terminen, och således varit ute på praktik, skiljer sig från alla andra studentgrupper. Men därmed är inte sagt att de är en mer homogen grupp, utan snarare är det så att män och kvinnor som läser femte terminen skiljer sig en hel del från varandra, vilket är möjligt att se i de båda tabellerna där måttet rho använts. Men de skiljer sig *också* från alla andra grupper. Praktikterminen förändrar uppenbarligen studenterna. Lars Furhoff (1991:71) skriver:

Journalisteleverna nalkas praktikterminen med ängslan. Nu ska de visa om de duger till journalister. De är därför noga med att studera den produkt som redaktionen framställer. De försöker "låta" som etablerade journalister redan från början. De är ivriga att söka bekräftelse på att de lyckats med detta, det vill säga ivriga att vinna erkännande som yrkesmänniskor. De bästa vitsord de anser sig kunna få är att de inte fungerar som praktikanter utan som "en vanlig medlem av redaktionen". Detta är inget speciellt för massmediavärlden. En liknande socialisationsprocess förekommer i andra yrken. Den främsta drivkraften tycks inte ens vara redaktionsledningens önskan att "socialisera" den unga journalisten till redaktionens riktlinjer. Istället verkar den främsta drivkraften till processen just vara de nyblivna journalisternas egen önskan att bli accepterade.

Sanningshalten i citatet torde knappast betvivlas när man sett resultaten av denna studie. Det är onekligen så att man blir nyfiken på vad som egentligen händer ute på praktikplatserna. En något snabb genomgång av de praktikplatser som JP i Göteborg skickar ut sina studenter på ger vid handen att dessa är mycket olika till sin karaktär. Här finns allt från *Dagens Nyheter* till *Striptease* vidare till *Kamratposten*. Spridningen av arbetsplatser är total. Det är således inte någon likformighet av praktikplatser som leder till att studenterna förändras under praktikterminen. Därmed torde man snarare kunna hänföra förändringen till det journalistiska arbetet som sådant.

- ◆ Den sista frågeställningen handlade om att det i flera avseenden kan vara av intresse att jämföra de studerande med yrkesverksamma journalister.

Det finns förhållandevis många skillnader mellan de verksamma journalisterna och journaliststudenterna. Ålder är en logisk skillnad som finns; fyrtiotalisterna får här konkurrens av yngre journalister. Familjebakgrund är en annan grundläggande skillnad. Många av de verksamma journalisterna har ingen specifik journalistutbildning med sig i bagaget, utan har kommit in i mediavärlden på andra sätt. Bland dessa finns fler från arbetarklassen, och i viss mån från jordbrukarfamiljer. Spridningen av olika sociala bakgrunder är således större bland verksamma journalister än bland studenter. Den farhåga som uttrycktes ovan, att det kan vara svårt för en journalist från de högre sociala skikten att kunna vara den tredje statsmakten kan kanske här modifieras något; journalistkåren kommer förmodligen aldrig att enbart bestå av journalister med journalistutbildning. Troligen kommer en del journalister även fortsättningsvis att rekryteras från andra håll. För att komma in på JP krävs oerhört höga betyg eller ett högskoleprov med hög poäng, vilket leder till att medelklassen har större chanser att ta sig in, men JP kommer inte att vara den enda vägen in i yrket.

Journalistyrket är något som de flesta troligen väljer på ett högst medvetet sätt. Även om vissa skillnader finns mellan de verksamma journalisterna och studenterna om varför man en gång valde just denna bana, är överensstämmelsen på det hela taget god. Man blir inte journalist av en slump, utan det är ett medvetet val som görs.

Den verklighet man hamnar i genom sitt val att bli journalist ser dock en aning annorlunda ut gentemot de ideal som studenterna ger uttryck för. Studenterna vill inte bli allmänreportar på en lokal tidning. Men det är så det kommer att bli för många. Å andra sidan är det troligen så att det studenterna ger uttryck för i sina svar till stor del är en dröm - och det är de medvetna om. Karriären börjar på en lokal tidning, först efter det kan man välja sin egen väg.

Studenterna förespråkar i högre grad än yrkeskåren ett aktivt - men neutralt - ideal. Men skillnaderna mellan de båda grupperna är inte särskilt stora. Här är det istället i viss mån könskillnader som gör sig gällande.

* * *

Rapporten inleddes med ett citat från en student, och kommer likaledes att avslutas med ett som handlar om synen på journalistiken. Det finns en del studenter som skulle vilja förbättra den journalistiska kvaliteten - och det finns studenter som redan före de inträder i JP:s värld är oerhört duktiga på att formulera sig:

Områden där media sviker?

- Pressens, framför allt kvällspressens bevakning av världspolitik och världsnyheter. Man tillskriver uppenbarligen sina läsare ett genomsnitts-IQ och ett politiskt intresse motsvarande det hos två dagmaskar sammanflätade i passionerad kopulering.... Jämför svenska dagstidningar med franska eller engelska försökte mig på att läsa le Monde. En artikel av normal storlek i den tidningen sysselsatte mig ungefär lika länge som en halv liter glass, en Big Mac eller två "Idag". ... det /blev/ mig uppenbart att även infödda fransmän uppfattade dessa artiklar som bitvis svårtydda. Jag såg dem nämligen på metron, djupt försjunkna i en och samma artikel längre stunder. Tunna bevis i och för sig. Men jag såg det flera gånger, och även om vissa kanske bara försökte imponera på sin omgivning, så utgår jag från att det bland dessa fransmän fanns en och annan som var läskunnig...

Referenser

- Boëthius, Maria-Pia och Lönnroth, Ami (1991) Fler kvinnliga journalister - märks det i mediautbudet? I *Kvinnoperspektiv på masskommunikationsforskningen*. Stockholm: JÄMFO
- Broady, Donald och Palme, Mikael (1992) *Högskolan som fält och studenternas livsbanor*. Stockholm: Högskolan för lärarutbildning, institutionen för pedagogik
- Furhoff, Lars (1974) *Makten över medierna*. Stockholm: Bo Cavefors Bokförlag
- Furhoff, Lars (1991) *Makten över journalistiken*. Stockholm: Natur & Kultur
- Hadenius, Stig och Weibull, Lennart (1993) *Massmedier. En bok om press, radio och TV*. Stockholm: Bonnier Alba
- Journalist '94*. Opublicerat material från den svenska journalistundersökningen 1994. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation
- Köcher, Renate (1986) Bloodhounds or Missionaries. Role Definitions of German and British Journalists. In *European Journal of Communication*. Vol 1:43-64
- Lindstedt, Inger (1989) Affektiva namn i sportspråket. I Carlsson, Ulla (red) *Språket i massmedierna*. Göteborg: NORDICOM
- Löfgren-Nilsson, Monica (1991) Kvinnor i journalistiken. I *Kvinnoperspektiv på masskommunikationsforskningen*. Stockholm: JÄMFO
- Löfgren-Nilsson, Monica (1992) *Kvinnligt, manligt, journalistiskt - journalisters syn på nyhetsvärdering*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Arbetsrapport nr 21.
- Löfgren-Nilsson, Monica (1994) Opublicerat metodkapitel för undersökningen *Journalist '94*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet
- Löfgren-Nilsson, Monica (1995) "Pennskaften". *Female Journalists in Sweden*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Arbetsrapport nr 51.
- Melin, Margareta (1991) Journalister syn på sin yrkesroll. I Weibull, Lennart (red) *Svenska journalister. Ett grupporträtt*. Stockholm: Tiden
- Melin, Margareta (1993) *Var finns kvinnorna? En analys av manligt och kvinnligt i kurslitteraturen vid Journalisthögskolan i Göteborg*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Arbetsrapport nr 27.
- Melin, Margareta (1995a) *Female Educators and Male Craftsmen? The Professional Ideals Among Swedish Journalists*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Arbetsrapport nr 44.

- Melin, Margareta (1995b) *Can Women Become Cowboys? The Importance of Journalist Education for the Professional Ideal Among Swedish Journalists*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Arbetsrapport nr 43.
- Nordberg, Karin (1991) *Kön, teknik och offentlighet. Exemplet radion. I Kvinnoperspektiv på masskommunikationsforskningen*. Stockholm: JÄMFO
- Palmé, Mikael (1990) *Personlighetsutveckling som social strategi. Den kulturella medelklassens reproduktionsstrategier*. I Dahlén, Peter och Rönnerberg, Margareta (red) *Spelrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*. Uppsala: Filmförlaget
- Rönnerström, Anna (1995) *SOM-undersökningen 1994. Genomförande och tillförlitlighet*. I Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red) *Det gamla riket*. Göteborg: SOM-institutet
- Wadbring, Ingela (1995) *"Sista ordet är inte sagt än!" En analys av lärarnas syn på jämställdhet vid journalistutbildningen i Göteborg*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborg. Arbetsrapport nr 45.
- Weaver, David H and Wilhoit, G Cleveland (1986) *The American Journalist. A Portrait of U.S. News People and Their Work*. Second Edition. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press
- Weibull, Lennart (1991a) *Journalister och journalistik i Sverige*. I Weibull, Lennart (red) *Svenska journalister. Ett gruppträtt*. Stockholm: Tiden
- Weibull, Lennart (1991b) *Den svenska journalistkåren*. I Weibull, Lennart (red) *Svenska journalister. Ett gruppträtt*. Stockholm: Tiden
- Weibull, Lennart (1991c) *Journalister som social grupp*. I Weibull, Lennart (red) *Svenska journalister. Ett gruppträtt*. Stockholm: Tiden
- Weibull, Lennart (1991d) *Journalistisk rekrytering till svenska massmedier*. I Weibull, Lennart (red) *Svenska journalister. Ett gruppträtt*. Stockholm: Tiden
- Weibull, Lennart (1991e) *Bilaga 1: Journalistundersökningen 1989*. I Weibull, Lennart (red) *Svenska journalister. Ett gruppträtt*. Stockholm: Tiden
- Zilliacus-Tikkanen, Henrika (1993) *Möjligheter och hinder för en kvinnlig journalistik*. I Carlsson, Ulla (red) *Nordisk forskning om kvinnor och medier*. Göteborg: NORDICOM

Tabellbilaga

Tabell B1 *Kön, jämförelse mellan olika terminer, Göteborg (procent)*

	Kvinnor	Män	Summa procent	Antal svarande	Svarsfrekvens i procent
1B, 1991	32	68	100	28	85
1B, 1992	48	52	100	33	94
1B, 1994	63	37	100	38	88
1A, 1991	64	36	100	28	93
1A, 1993	60	40	100	15	80
1A, 1994	58	42	100	31	82
2A, 1994	67	33	100	18	100
2B, 1991	69	31	100	29	91
2B, 1994	47	53	100	15	39
3:or, 1991	65	35	100	23	83
3:or, 1993	26	74	100	19	54
4:or, 1991	53	47	100	15	45
5:or, 1991	52	48	100	21	95
5:or, 1992	59	41	100	17	85
5:or, 1993	71	29	100	14	48
6:or, 1994	30	70	100	10	48

Tabell B2 Ålder, jämförelse mellan olika terminer, Göteborg (procent)

	22 år eller yngre	23-26 år	27 år eller äldre	Summa procent	Antal svarande	Svarsfrekvens, procent
1B, 1991	29	25	46	100	28	85
1B, 1992	58	21	21	100	33	94
1B, 1994	53	34	13	100	38	88
1A, 1991	4	36	61	101	28	93
1A, 1993	-	20	80	100	15	80
1A, 1994	-	55	45	100	31	82
2A, 1994	-	28	72	100	18	100
2B, 1991	34	28	38	100	29	91
2B, 1994	27	33	40	100	15	39
3:or, 1991	48	26	26	100	23	83
3:or, 1993	21	32	47	100	19	54
4:or, 1991	20	53	27	100	15	45
5:or, 1991	19	38	43	100	21	95
5:or, 1992	18	35	47	100	17	85
5:or, 1993	-	50	50	100	14	48
6:or, 1994	30	40	30	100	10	48

Tabell B3 Familjebakgrund, jämförelse mellan olika terminer, Göteborg (procent)

	Arbetar- familj	Jord- brukar- familj	Tjänste- manna- familj	Högre tjänste- manna- familj/ akadem.	Egen företagare	Summa procent	Antal svarande	Svars- frekvens, procent
1B, 1991	25	-	32	36	7	100	28	85
1B, 1992	10	-	27	50	13	100	30	94
1B, 1994	14	-	39	44	3	100	36	88
1A, 1991	14	-	32	39	14	99	28	93
1A, 1993	13	7	33	33	13	99	15	80
1A, 1994	11	-	29	46	14	100	28	82
2A, 1994	7	-	20	60	13	100	15	100
2B, 1991	24	3	34	38	-	99	29	91
2B, 1994	29	-	36	29	7	101	14	39
3:or, 1991	26	4	35	26	9	100	23	83
3:or, 1993	37	-	32	26	5	100	19	54
4:or, 1991	29	7	14	43	7	100	14	45
5:or, 1991	14	-	38	33	14	99	21	95
5:or, 1992	35	-	35	18	12	100	17	85
5:or, 1993	8	-	23	69	-	100	13	48
6:or, 1994	33	-	33	33	-	99	9	48

Tabell B4 Könsfördelningen bland olika grupper på Journalistprogrammet (procent)

	1:or	2:or och 3:or	5:or	1:or, 40-p
Kvinnor	49	55	60	61
Män	51	45	40	39
Summa procent	100	100	100	100
Antal svar	99	86	52	74

Tabell B5 Rangordning bland verksamma journalister och studenter avseende varför journalistiken attraherar (ρ)

Jämförda grupper:	Rho
Studenterna: kvinnor - män	0.89
Journalistkåren med journalistutbildning: kvinnor - män	0.86
Journalistkåren utan journalistutbildning: kvinnor - män	0.83
Kvinnor: journalistkåren med och utan journalistutbildning	0.95
Män: journalistkåren med och utan journalistutbildning	0.82
Kvinnor: journalistkåren utan journalistutbildning - studenterna	0.98
Män: journalistkåren utan journalistutbildning - studenterna	0.80
Kvinnor: journalistkåren med journalistutbildning - studenterna	0.95
Män: journalistkåren med journalistutbildning - studenterna	0.92

Tabell B6 Rangordning bland studentgrupperingar avseende varför journalistiken attraherar (ρ)

Jämförda grupper:	Rho
Totalt: kvinnor - män	0.87
Ettor: kvinnor - män	0.87
Två/treor: kvinnor - män	0.90
Femmor: kvinnor - män	0.77
Akademikerettor: kvinnor - män	0.89
Kvinnor: ettor och två/treor	0.95
Män: ettor och två/treor	0.80
Kvinnor: ettor och akademikerettor	0.90
Män: ettor och akademikerettor	0.85
Kvinnor: ettor och femmor	0.78
Män: ettor och femmor	0.80
Kvinnor: akademikerettor och två/treor	0.92
Män: akademikerettor och två/treor	0.95
Kvinnor: akademikerettor och femmor	0.59
Män: akademikerettor och femmor	0.66
Kvinnor: två/treor och femmor	0.75
Män: två/treor och femmor	0.58

Anmärkning: De jämförda grupperna är dels män och kvinnor i *en och samma grupp* (de grupper som i tabellen börjar med klassbenämning), dels mellan män och kvinnor i *olika grupper* (de grupper som i tabellen börjar med könsbenämning).

Tabell B7 Rangordning bland verksamma journalister och studenter avseende synen på journalistens roller (ρ)

Jämförda grupper:	Rho	
Studenterna: Journalistkåren med journalistutbildning: Journalistkåren som helhet:	kvinnor - män kvinnor - män kvinnor - män	0.92 0.88 0.83
Kvinnor: Män:	journalistkåren med och utan journalistutbildning journalistkåren med och utan journalistutbildning	0.95 0.92
Kvinnor: Män:	journalistkåren utan journalistutbildning - studenterna journalistkåren utan journalistutbildning - studenterna	0.81 0.70
Kvinnor: Män:	journalistkåren med journalistutbildning - studenterna journalistkåren med journalistutbildning - studenterna	0.79 0.66

Tabell B8 Rangordning bland studentgrupperingar avseende synen på journalistens roller (ρ)

Jämförda grupper:	Rho	
Totalt: Ettor: Två/treor: Femmor: Akademikerettor:	kvinnor - män kvinnor - män kvinnor - män kvinnor - män kvinnor - män	0.92 0.85 0.87 0.92 0.92
Kvinnor: Män:	ettor och två/treor ettor och två/treor	0.98 0.86
Kvinnor: Män:	ettor och akademikerettor ettor och akademikerettor	0.96 0.95
Kvinnor: Män:	ettor och femmor ettor och femmor	0.82 0.83
Kvinnor: Män:	akademikerettor och två/treor akademikerettor och två/treor	0.99 0.96
Kvinnor: Män:	akademikerettor och femmor akademikerettor och femmor	0.89 0.93
Kvinnor: Män:	två/treor och femmor två/treor och femmor	0.86 0.88

Anmärkning: De jämförda grupperna är dels män och kvinnor i *en och samma grupp* (de grupper som i tabellen börjar med klassbenämning), dels mellan män och kvinnor i *olika grupper* (de grupper som i tabellen börjar med könsbenämning).

PUBLIKATIONER FRÅN INSTITUTIONEN FÖR JOURNALISTIK OCH MASSKOMMUNIKATION

Från och med 1 juli 1990 publiceras tre serier av avhandlingar och rapporter vid Institutionen för journalistik och masskommunikation:

1. Göteborgsstudier i journalistik och masskommunikation.
2. Rapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation.
3. Arbetsrapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation.

Redaktör för de tre serierna är professor Lennart Weibull. De två serierna *Rapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation* och *Arbetsrapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation* säljs genom avdelningens försorg. Beställningar kan ske på den talong som finns efter publikationsförteckningen.

Fram till den 1 juli 1990 utgavs rapporterna istället vid Avdelningen för Masskommunikation och hade följande namn: *Göteborgsstudier i masskommunikation*, *Rapporter från Avdelningen för masskommunikation* och *Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation*.

Skrifter utgivna efter den 1 juli 1990:

Göteborgsstudier i journalistik och masskommunikation

1. Robert Burnett (1990) *Concentration and Diversity in the International Phonogram Industry*
2. Roger Wallis (1991) *Internationalisation, Localisation & Integration*
Pris: 200 kronor.
3. Ronny Severinsson (1994) *Tidningar i konkurrens. Dagstidningarnas agerande på lokala läsarmarknader i Västergötland 1950 - 1985.*
Pris: 200 kronor.
4. Bo Reimer (1994) *The Most Common of Practices. On Mass Media Use in Late Modernity.* Almqvist & Wiksell International, Stockholm.
5. Ulf Wallin (1995) *Vad fick vi veta? En studie i svenska nyhetsmediers rapportering åren före folkomröstningen om EU.*
Pris: 200 kronor.

6. Lennart Weibull och Charlotta Kratz (red) (1995) *Tidningsmiljöer. Dags-tidningsläsning på 1990-talet.*
Pris: 210 kronor.
7. William Borden. (1995) *Power Plays. A Comparison Between Swedish and American Press Policies.*
Pris: 200 kronor.

Rapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation

1. Emanuelsson, Eva & Karlsson, Kristina (1991) *Informatörer inför 90-talet.*
Pris: 90 kronor
2. Wallin, Ulf (1991) *Bilden av EG*
Pris: 120 kronor
3. Wallin, Ulf (1992) *EG - Hot eller löfte? Argument i dagspress, radio och TV för och emot svenskt EG-medlemskap.*
Pris: 100 kronor
4. Flodin, Bertil - *Samhällskommunikation under 80-talet. En kunskapsöversikt.*
Pris: 150 kronor.
5. Severinsson, Ronny (red), (1995) - *Studier i medielandskapet. Ett urval av analyser genomförda på uppdrag av Pressutredningen -94.*
Pris: 200 kronor

Arbetsrapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation

1. Ronny Severinsson (1990) *Massmedier, allmänhet och flyktingfrågor i Sverige och Sjöbo. En fallstudie på Sjöbo*
Pris 60 kronor.
2. Ronny Severinsson (1990) *Tidningsläsning i Nordvästra Skåne*
Pris 60 kronor.
3. Charlotta Kratz (1990) *Tidningsläsning i sydöstra Skåne. En presentation av en läsarundersökning*
Pris 60 kronor.
4. Bo Reimer (1990) *Kulturdiskussioner — Inlägg i tre eviga debatter*
Pris: 60 kronor

5. Charlotta Kratz (1990) *Tidningsläsning i Jönköping. En presentation av en läsarundersökning*
Pris: 60 kronor
6. Charlotta Kratz (1991) *Verklighetsval och kapital. En studie av det ekonomiska och det kulturella kapitalets betydelse för läsningen av stockholmstidningar utanför Stockholm*
Pris: 60 kronor
7. Deanna Hultman (1991) *Dynamisk public relations. En explorativ studie av public relations i fyra företag*
Pris: 60 kronor
8. Admassu Tassew (1991) *Public service broadcasting concept and practice: a preliminary overview of the ideals and some swedish experience*
Pris: 60 kronor
9. Ronny Severinsson (1991) *Tidningsvanor i Gästrikland 1989. Presentation av en läsarundersökning*
Pris: 60 kronor
10. Lennart Weibull (1991) *Publik och medier i samspel. En analys gjord för MedieSverige 1991*
Pris: 60 kronor
11. Monica Löfgren (1991) *Massmediernas räckvidd 1979 - 1990*
Pris: 60 kronor
12. Lennart Weibull (1991) *Masskommunikation som ämnesområde. Ett försök till empirisk bestämning*
Pris: 60 kronor
13. Charlotta Kratz (1991) *Tidningsläsning i Södra Halland 1990, jämförelser med situationen 1984*
Pris: 60 kronor
14. Margareta Melin (1991) *Från kulturteori till journalistkultur. En litteraturöversikt över diskussionerna kring kulturbegreppet*
Pris: 60 kronor
15. Charlotta Kratz (1991) *Från icke-läsare till allätare. Fyra läsartyper i Stockholm och i landsorten*
Pris: 60 kronor
16. Kent Asp (1992) *Partiskheten i Sveriges Radios och TV4:s nyhetsprogram under 1991 års valrörelse*
Pris: 60 kronor
17. Ronny Severinsson (1992) *Med eller utan prenumeration i Eskilstuna och Katrineholm - Presentation av en läsarundersökning från hösten 1990*
Pris: 60 kronor

18. Karin Björkqvist-Hellingwerf (1992) *MEDIEBAROMETERN 1979-1991*
Pris:60 kronor
19. Karin Björkqvist Hellingwerf (1992) *Dagspress och medievanor. En analys av läsvanestudien 1991*
Pris:60 kronor
20. Lennart Weibull och Karl Erik Rosengren (1992) *Swedes' view of the world. A Descriptive Report from the First Two BALTICOM Surveys*
Pris:60 kronor
21. Monica Löfgren-Nilsson (1992) *Kvinnligt,manligt,journalistiskt - journalisters syn på nyhetsvärdering*
Pris:60 kronor
22. Monika Djerf-Pierre (1992) *A Toaster With Pictures. The Evolution of American Broadcasting 1921-1991*
Pris: 60 kronor
23. Charlotta Kratz (1992) *En fråga om smak. Om stabila och rörliga gruppers kulturella preferenser*
Pris: 60 kronor.
24. Thomas Östberg (1992). *Sportjournalistik - en analys av fyra dagstidningar 1961 - 1991.*
Pris: 60 kronor.
25. Karin Björkqvist-Hellingwerf (1993) - *Mediebarometern 1979 - 1992.*
Pris: 60 kronor.
26. Carin Nilsson, Åsa Widgren (1993) - *Videotex - massmedium eller ej? En litteraturstudie och begreppsanalys.*
Pris: 70 kronor
27. Margareta Melin (1993) - *Var finns kvinnorna? En analys av manligt och kvinnligt i kurslitteraturen vid Journalisthögskolan i Göteborg.*
Pris: 70 kronor
28. Karin Björkqvist-Hellingwerf (1993) - *Läsvanestudiens mått på läsvanor. En analys av två mått på läsvanor.*
Pris: 70,- kronor
29. Gunilla Jarlbro (1993) - *HIV-aktuellt - En läsarundersökning.*
Pris: 70,- kronor.
30. Monica Löfgren-Nilsson (1993) - *Klimat och kön - Journalisters bedömningar av arbetsklimatet på nyhetsredaktioner.*
Pris: 70,- kronor.
31. Bengt Carlsson, Inger Lindstedt, Lennart Weibull (1993) - *Studieresa till amerikanska högskoleutbildningar i journalistik,medier och kommunikation - En personlig reserapport.*
Pris: 70,- kronor.

32. Håkan Hvitfelt, Lennart Weibull (1993) - *Pendeln har svängt - En reserapport från Kina.*
Pris: 70,- kronor.
33. Ulf Wallin (1993) - *Den franska folkomröstningen - En analys av rapporteringen om den franska folkomröstningen om Maastrichtfördraget i svensk press, radio och TV samt i övriga nordiska länders press.*
Pris: 70,- kr.
34. Karin Björkqvist Hellingwerf (1994) - *Tidningsläsning i Luleå och Kiruna. Presentation av en läsundersökning.*
Pris: 70,- kr.
35. Tomas Andersson (1994) - *Jönköpings-Posten och Smålandsposten - två småländska tidningsstrategier.*
Pris: 70,- kr.
36. Karin Björkqvist Hellingwerf (1994) - *Mediebarometern 1979 - 1993.*
Pris: 70,- kr.
37. Bengt Johansson (1994) - *Att studera massmediernas innehåll. En genomgång av innehållsstudier inom svensk forskning om journalistik, medier & kommunikation.*
Pris: 70,- kr.
38. Maria Edström, Maria Jacobson (1994) - *Massmediernas enfaldiga typer - Kvinnor och män i mediebruset den 17 mars 1994.*
Pris: 70,- kr.
39. Ingela Wadbring, Lennart Weibull (1994) - *På konsumenternas sida. En analys av hur konsumentfrågorna speglas i göteborgspressen.*
Pris: 70,- kr.
40. Bo Reimer (1994) - *Kulturell identitet och massmedieanvändning på Åland.*
Pris: 70,- kr.
41. Olof Hultén, Carin Nilsson (1994) - *Det svenska TV-utbudet 1987 och 1993. Undersökning av sändningstid och programkategorier.*
Pris: 70,- kr.
42. Kent Asp (1994) - *Medieval 94'. Anförande vid Folkrörelsernas Medieforum torsdagen den 20 oktober 1994 (framfört i urval). Forskningsprogrammet Journalistik och demokrati - studier kring mediekvalitet.*
Pris: 70,- kr.
43. Margareta Melin (1995) - *Can Women Becom Cowboys? The Importance of Journalist Education for the Professional Ideal Among Swedish Journalists.*
Pris: 70,- kr.
44. Margareta Melin (1995) - *Female Educators and Male Craftsmen? The Professional Ideals Among Swedish Journalists.*
Pris: 70,- kr.

45. Ingela Wadbring (1995) - *Sista ordet är inte sagt än! - en analys av lärarnas syn på jämställdhet vid journalistutbildningen i Göteborg.*
Pris: 70,- kr.
46. Karin Björkqvist Helingwerf (1995) - *Tidningsläsning i Gästrikland.*
Pris: 70,- kr.
47. Gunilla Jarlbro (1995) - *Barn, ungdom och reklam.*
Pris: 70, kr.
48. Karin Björkqvist-Hellingwerf (1995) - *Mediebarometern 1979 - 1994.*
Pris: 70,- kr.
49. Lennart Weibull (1995) - *Journalister om Journalisten. Redovisning av en läsarundersökning från hösten 1994.*
Pris: 70,- kr.
50. Kent Asp (1995) - *Kommersialiserade TV-nyheter - på gott och ont. En jämförande undersökning av Rapport TV2 och Nyheterna TV4.*
Pris: 70,- kr.
51. Monica Löfgren Nilsson (1995) - *"Pennskaften" Female Journalists in Sweden.*
Pris: 70,- kr.
52. Gunilla Jarlbro (1995) - *Våldsbrott i svensk press. En jämförelse mellan åren 1983 och 1993.*
Pris: 70,- kr.
53. Jakob Bjur och Jörgen Thörnqvist - *Samma röster med nya ansikten. En studie av Rapportens innehålls-, form- och presentationsmässiga förändring över en tioårsperiod med tyngdpunkt på begriplighet.*
Pris: 70,- kr
54. Dino Viscovi (1995) - *Med Loket mot framtiden. Om unga arbetarklassmän: invandrare, EU och massmedier.*
Pris: 70,- kr.
55. Ingela Wadbring (1995) - *Tidningsläsaren - vem är det? En analys av olika gruppers tidningsanvändning.*
Pris: 70,- kr.
56. Marina Ghersetti (1996) - *Jakten på den försvinnande publiken. Om besök och besökare på svenska biografer.*
Pris: 70,- kr.
57. Kent Asp (1996) - *Sverige bilden i TV-nyheterna. En undersökning av Stockholmsdominansen i Rapport (1986 - 1995) och Nyheterna (1991 - 1995)*
Pris: 70,- kr.
58. Lennart Weibull (1996) - *Bio, film och samhälle 1995. En analys av svenskar-
nas biobesök, filmpreferenser och syn på film och samhälle.*
Pris: 70,- kr.

59. Birgitte Christiansen (1996) - *IT-brug - en litteraturoversigt ud fra et humanistisk-samfundvidenskabeligt perspektiv.*
Pris: 70,- kr.
60. Ylva Brune (1996) - *Vålberg i nyheterna - en kamp mellan tolkningsmönster.*
Pris: 70,- kr.
61. Karin Björkqvist Hellingwerf (1996) *Mediebarometern 1979 - 1995.*
Pris: 70,- kr.
62. Ingela Wadbring (1996) *Den journalistiska vägen - vadan och varthän? En studie om kvinnliga och manliga journaliststudenter i Göteborg.*
Pris: 70,- kr.

Skrifter utgivna före den 1 juli 1990:

Göteborgsstudier i masskommunikation

1. Lennart Weibull (1983) *Tidningsläsning i Sverige.*
Stockholm: Liber.
2. Anders Ohlsson (1989) *Politiska nyheter till nytta och nöje.*
Almqvist & Wiksell International, Stockholm.
3. Lennart Weibull, Karin Björkqvist (1989) *Dagspressen och dess läsare.*
Stockholm: Almqvist&Wiksell International.

Rapporter från Avdelningen för masskommunikation

1. Lennart Weibull (1984) *Dagspress och etermedier i Sverige 1979-1983.*(slut)
2. Jan Strid och Lennart Weibull (1984) *Läsvanor och Läsintressen 1979-1983.*
(slut)
3. Ingela Strid och Lennart Weibull (1984) *Annonbladsläsning i Sverige.*
Pris: 35 kr.
4. Ronny Severinsson (1985) *Publiken möter kabel-TV.* (slut)
5. Lennart Weibull (1985) *Närradiolyssnandet i Stockholm 1984.* (slut)
6. Bo Reimer och Lennart Weibull (1985) *Dagspress på arbetsplatsen.*
Pris: 35 kr.
7. *Informatörer i Sverige: Arbetsmarknad Framtidsutsikter* (1986) Utdrag ur utredningen om informationsutbildning i Sverige (UHÄ-rapport 1985:13)
8. Ingela Strid och Lennart Weibull (1986) *Mediesverige 1986.*
Pris: 45 kr.

9. Bo Reimer (1986) *Läsaren och tidningen*.
Pris: 55 kr.
10. Rutger Lindahl (1986) *Nyheten om mordet på Olof Palme*.
Pris: 40 kr.
11. Monika Djerf (1986) *Funktioner hos kabel-TV*.
Pris: 55 kr.
12. Anders Ohlsson (1986) *Att svara eller inte svara - det är frågan*.
Pris: 55 kr.
13. Ronny Severinsson (1987) *Den nya medieframtiden —TV via satellit och kabel*.
Pris: 50 kr.
14. Ingela Strid och Lennart Weibull (1988) *Mediesverige 1988*.
Pris: 95 kr.
15. Ronny Severinsson (1989) *Agerande och utveckling inom dagspressen i Västergötland*.
Pris: 100 kr.

Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation

1. Lennart Weibull (1984) TRENDER I MASSMEDIEANVÄNDNINGEN
Pris: 60 kr.
2. Bo Reimer (1985) TIDNINGSLÄSNING I SÖDRA HALLAND
Pris: 60 kr.
3. Lennart Weibull (1985) LÄSVANOR FÖR SVENSK MORGONPRESS
1979-1984.
Pris: 60 kr.
4. Ingela Strid, Lennart Weibull (1985) SPORT I MEDIERNA.
Pris: 60 kr.
5. Lennart Weibull (1985) MASSKOMMUNIKATIONEN I SVERIGE.
Några reflektioner om läget 1985.
Pris: 60 kr.
6. Karl Erik Rosengren, Bo Reimer (1985) INTERNALISERAD KULTUR. Ett
forskningsprogram om värden, individer och massmedier.
Pris: 60 kr.
7. Robert Burnett, Peter Esaiasson, Bo Reimer (1985) MILESTONES IN MASS
COMMUNICATION RESEARCH: MEDIA EFFECTS. A REVIEW ESSAY.
Pris: 60 kr.

8. Bo Reimer (1985) VALUES AND THE CHOICE OF MEASUREMENT TECHNIQUE. The Rating and Ranking of Postmaterialism.
Pris: 60 kr
9. Lennart Weibull (1986) PRESS, RADIO, TV OCH NYA MEDIER I JAPAN.
Pris: 60 kr.
10. NYHETSSPRIDNINGEN OM MORDET PÅ STATSMINISTER OLOF PALME. En sammanställning av Statistiska Centralbyråns intervjuundersökning 2-4 mars 1986.
Pris: 60 kr.
11. Rune Hedberg och Lennart Weibull (1986) KASSETTIDNINGSLÄSNING PÅ GOTLAND.
Pris: 60 kr.
12. Lennart Weibull (1986) MASSMEDIERNAS FRAMTIDA UTVECKLING.
Pris: 60 kr.
13. Ronny Severinsson (1986) TIDNINGSLÄSNING I SÖDERMANLAND.
Pris: 60 kr.
14. Maria Elliot, Bo Reimer och Lennart Weibull (1986) TIDNINGSLÄSNING I KALMAR LÄN.
Pris: 60 kr.
15. Lennart Weibull, Dagspresskollegiet (1986).LÄSVANOR 1986.
Pris: 60 kr.
16. Bo Reimer och Karl Erik Rosengren (1986). MAPS OF CULTURE: MACRO AND MICRO.
Pris: 60 kr.
17. Maria Elliot (1986). ALLMÄNHETENS SYN PÅ MASSMEDIERNAS TROVÄRDIGHET.
Pris: 60 kr.
18. Lennart Weibull (1986) TENDENSER I SVENSK DAGSTIDNINGSLÄSNING.
Pris: 60 kr.
19. Bo Reimer (1986) SOCIAL SPACE AND THE STRUCTURING OF COMMUNICATION PROCESSES.
Pris: 60 kr.
20. Lennart Weibull och Ronny Severinsson (1987) ACTIONS AND REACTIONS - THE NORDIC COUNTRIES IN AGE OF SATELLITE BROADCASTING.
Pris: 60 kr.
21. Lennart Weibull (1987) MASSMEDIERNAS RÄCKVIDD 1985/86.
Pris: 60 kr.

22. Ronny Severinsson (1987) DAGSPRESSUTVECKLINGEN I VÄSTERGÖTLAND.
Pris: 60 kr.
23. Keith Roe (1987) THE SWEDISH MORAL PANIC OVER VIDEO 1980-84.
Pris: 60 kr.
24. Bo Reimer (1987) DAGENS NYHETER I VÄSTRA SVERIGE.
Pris: 60 kr.
25. Ann-Marie Hellerström (1987) LOKAL-TV- ETT REELLT ALTERNATIV TILL SATELLIT-TV.
Pris: 60 kr.
26. Ronny Severinsson (1987) SKARABORGSPPRESSENS INNEHÅLL 1950-1985.
Pris: 60 kr.
27. Ronny Severinsson (1987) TIDNINGSLÄSNING I ESSUNGA, GÖTENE OCH VARA.
Pris: 60 kr.
28. Karin Björkqvist (1988) TIDNINGSLÄSNING I GÄSTRIKLAND - presentation av en läsarundersökning.
Pris: 60 kr.
29. Bo Reimer (1988) READING POSTMATERIALISM
Pris: 60 kr.
30. Lennart Weibull (1988) PUBLICISTISK SED. Ett forskningsprogram om ett regelsystem och dess betydelse för svensk journalistik.
Pris: 60 kr.
31. Magnus Anshelm och Lennart Weibull (1988) LÄSVANESTUDIEN 1986. Huvudresultat och metodjämförelse.
Pris: 60 kr.
32. Magnus Anshelm (1988) SVERIGE - NU - SOM 86 - en jämförelse av två undersökningar.
Pris: 60 kr.
33. Rutger Lindahl och Lennart Weibull (1988) PALME I AMERIKANSKA ÖGON. En studie av den amerikanska pressens behandling av nyheten om mordet på statsminister Olof Palme 1986.
Pris: 60 kr.
34. Magnus Anshelm (1988) MASSMEDIERNAS RÄCKVIDD 1986/87 - en analys av Mediebarometern.
Pris: 60 kr.